ՀՈՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 1,155 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1900, ՅՈՒԼԻՍ 25—7 ՕԳՈՍՏՈՍ. 12 ՌԷՊ" ԻՒ ԱԲ" 1318 25 ԹԷՄՈՒԶ 1316 Դ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 1,155

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻԻԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

"بوزانتيون"
امتيجه بورى وسياسى وغزته وماهيانه نشريه سيدر مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه دارى عالى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره ده مصطفى پاشا خانى ده در

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՐՒԱԾԻ ՎԻՃԱԿԸ

ԲԱԳՈՒ, 6 Յուլիս

Վաղուց, շա՜տ վաղուց պիտի գրէի այն թղթակցութիւնս, բայց սպասում էի Զաքէի վերջին։ Ասում եմ սպասում էի, որովհետև Ռուսահայերս միշտ, սկսած 1872 Թուից, չարիքի մէջն ենք լողում, և երբ մէկը լողալ չէ կարողանում, նա աչխատում է լողացող ընկերին ջրի յատակը նետել չարչարել և խորտակել նրան, որովհետև քէն ու նախանձն հանգստութիւն չէ տալիս ուրիշին յառաջդիմութեան մէջ տեսնել, իսկ իրեն՝ սևացած։

«Եթէ ՝ի խօսք խօսք է մնում, եթէ ես յաղողութիւն չեմ ունենում հասարակական-եկեղեցական գործերի, ընտրութիւնների ժամանակ, Թոյլ չեմ տալ իմ ընկերիս ևս յաղողութիւն գտնելու։ Իսկ եթէ ինչ չյաղողեց հակառակ կուսակցութեան անդամներին յաղթել, այն ժամանակ կարելի է գործը փչացնել, քանդել, ոտնատակ տալ այն ամէնը, ինչ որ գործից ի վեր գոյութիւն ունի, միայն թէ ես ՝ի սածս անեմ, հակառակորդիս փառք ու պատիւ մէջ չտեսնեմ...»։

Ահա Ռուսահայերիս գործունէութեան եղանակը, չափ ու սահմանը։

Այդ եղերը, ՝ի՛նչը մեր տունը քանդեցին։ Ութն միլիոն րուբլուց աւելի եկեղեցական—հասարակական կալքը, հինգ յարկանի չէնքերը, դուռները իրենց բոլոր իրաւունքներով անցան ռուսաց նախարարութեան ձեռք —պետական գանձարան։ Այդ այն—քէնական վերջաբանին է, և յայտնի ամբողջ նեբոլային։

Բազմաթիւ ուսումնարաններ, ուսումնարանապատական գրադարանների հազարաւոր գիրքեր, նատարաններ ևն. ևն. բոլորը ընկան օտարի ձեռը։ Սակայն աւելի ցաւալին այն է, որ այսօր հազարաւոր 8—12 տարեկան հայ պատանիներ փողոցներն են չըրջում, այժմեանից սրիկայութիւն, գողութիւն են սովրում, որպէս զի ապագայում մարդկութեան չարիքներ լինեն։։։ Ի՞նչ կարելի է սպասել այն պատանուց ապագայում, երբ նա փոխանակ ուսումնարանի՝ Չայչիխանները է տեսել, փոխանակ գրքի՝ կատ [Թղթախաղ]։ Ի՞նչ կարող ենք պահանջել այն հայ ծնողից, որը միշոց չունի իր երեխային ուսումնարան տալու, քանի որ առօրեայ հացը հազիւ է կարողանում հայթայթել և մեռնելէ առջեւ իր ընտանիքին։ Բայց մինչեւ 1895—96 ուսումնական Թիւը այդ պատանիները, հարուստ Թէ աղքատ, սովրում էին հայոց ուսումնարաններում և եկեղեցական եկամուտներից, մասամբ և հարուստ աշակերտների թոշակադրամից վարձատրվում էին Թէ ուսուցիչները և հոգում էին ուսումնարանի զանազան պէտքերը։

Սակայն անցեալը արդէն անց է, յոդուածներ, Թղթակցութիւններ գրելով չեմ չեն դարձնել մեր սեփականաւորիւնը, ի զուր այդ ցաւին վրայ աղ կ'ածենք. մանաւանդ որ մեր ուսումնարանները օտարի ձեռքը պիտի անցնէր, որովհետև հրաւերը Ռ'նդ էին կրկրացել 15 տարի առաջ, կարծես այսօրւայ նման յիշում եմ, Թէ ինչպէս Թիֆլիսի «Հայ» Թերթերից մէկի մէջ բղաւում էին Թէ՝ «ինչո՞ւ հայոց ուսումնարանների դռները միմիայն հայ մանուկների առաջ բացել, ինչո՞ւ օտարներին էլ չանցընել մեր ուսումնարանները, ինչո՞ւ կրօնի, ազգի խորութիւն դնել և այլն և այլն» (Մանօթ հայերեն)։

Այդ բովանդակութեամբ հարիւրաւոր յոդուածներ լոյս տեսնելուց յետոյ, ո՞րքան ապուշ մարդ պիտի լինէ, որ ապագայ չարիքը չկարողանայ նախատեսել։

Գուցէ ընթերցողը մտածէ Թէ ի՞նչ էր անում Հայոց կաթողիկոսը, Ս. էջմիածնայ սինոդականները։ Այդ հարցին մենք կ'պատասխանենք որ ոչինչ. որովհետև կրծէ. ագէ, լեռալ խորութիւն չունէ եպիսկոպոսներ, վարդապետներ էլ ունէինք և ունինք այժմ, որոնց պաշտպանում էր և է կառավարութեան ներկայացուցիչը—Պրոկուրորը։

* * *

ՊՐՈԿՈՐՈՎ ՉԱՐԻՐԻ ՍԿԻԶԲԸ

Առաջին չարիքը վերջանալով չատ «գործիչներ» իրենց նպատակներին հասան։ Խորութիւն չդնող Թերթն ստացաւ իր վարձը—այն է՝ որ մինչև ուսումնարանների խլումը, հրատարակւում էր շաբաթը երեք անգամ, իսկ երբ 1895—96 Թուին Հայոց գպրոցները կառավարութեան անցան, սպասուած նպատակն իրագործուեցաւ, Թերթն էլ արտօնութիւն ստանալով այժմեայ եղաւ։ Իսկ այն Հայ լրագիրը, որը պահպանել էր կամենում, հակառակ յոդուածները էր հրատարակում, կառավարութիւնը ընդ միշտ դադարացնել տուեց...։

Այդպէս, մեր անժամանակ և անվիճ նորամուծութիւն քարոզելը կայծակի հարուած տուեց մեզ։

Գնա՜ց, ամէն ինչ անցաւ, վարժարանները, թանգարանները, բարեգործականները, մատենադարանները, ալտիզն հանդերձ։ Պարսկական մի առած ասում է.

Կ'կիսէ պէտղել։ կէկիսէ կէալ։
Իսկեր ալա։ Իսկեր կէալ։
Գնաց սոխակ. գնաց ծաղիկ։
Կ'ուզես ծիծաղիր, կ'ուզես արտասուիր։

Որքան էլ անընդունակ, չհամոզ, և ինքնասիրութիւնից զուրկ ժողովուրդ լինէր, դարձեալ վերոյիշեալ դառն և տխուր անցեալը տեսնելուց յետոյ խելքը գլխին կ'ժողովէր, և ապագան որոշ հիմունքների վրայ կը դնէր։ Սակայն Ռուսահայերս այդքանն էլ չհասկացանք։ Երբ տեսանք, որ ամէն բանից զրկուեցինք, մնաց որ երկու զոյգ Թեմական Դպրոց, որոնք ամենաողորմելի նիւթական վիճակի մէջ են, սկսեցինք ուշ ու միտքերս կեդրոնացնել դրանց վրայ։ Բայց ի՞նչպէս կեդրոնացնել։ գուցէ կարծէք Թէ ապահովացնել սկսեցինք, կամ մտածեցինք ապագայ փոթորիկներից զերծ պահելու։ Ոչ, մտածեցինք փոթորիկ առաջ բերել, նախկին ուսումնարանների վիճակին ենթարկել։

Ընտրութիւնների ժամանակ դալմաղալներ (աղմուկ) առաջ բերել, կռուիլ, պատգամաւորների ժողովում իրարու ապտակել և վերջապէս հոգեւոր իշխանութիւն չճանաչել, չնայելով, որ այդ գպրոցները հոգեւոր իշխանութեան իրաւունքի տակ են և եկեղեցականները են պատրաստում դրանց մէջ, որպէս զի քահանայուներ և կուսակրօններ դառնան։

Եսամոլները, որոնք հոգաբարձու ընտրող ժողովուրդից սեւանում էին, բաց աչկարա հակառակութիւններ էին կատարում, անտարագիր նամակներ գրում մարմնաւոր իշխանութեան ներկայացուցիչների, որպէս զի միմեանց, ընտրութիւնը քանդէ և նորից նշանակէ։ Իսկ վերջիններս, մարմնաւոր իշխանութեան ներկայացուցիչները, քաջալերուած այդ «ղողանջներից» Թղթակցութիւններ էին սկսում իրենց իշխանաւորների հետ, որի հետեւանքը տեսէ՛ք ինչ եղաւ։ (Այդպիսի քաութեան, բանաբերութեան նամակների չնորհիւ վեցերորդ տարին է, որ Շամախուց գաւառապետը Շամախում հայ Թատրոնի ներկայացումներ տալու Թոյլ չէ տալիս)։

Կովկասի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Պ. Կ. Ռանովսկին, կովկասում գոյութիւն ունեցող բոլոր ուսումնարանների առթիւ սոյն Թուին մի բազմաթովանդակ զեկուցում է ներկայացրել ներքին գործերի նախարարութեան, որի մէջ յայտնում է հետեւեալը—կովկասում կան 5,250 ուսումնարան, որոնցից 1,400-ը պարտադիր (ռուս օրթոդոքս) հոգեւոր իշխանութեան իրաւունքի տակ է գըտնւում, իսկ մնացեալները պատկանում են զանազան ազգութիւններին, որոնցից չատերը ենթարկուած չեն նախարարութեանը։ Բնակիչների Թիւը, ասում է հոգաբարձուն, 9½ միլիոն է և Պ. հոգաբարձուի հաշիւով ամէն մի ուսումնարանին գալիս է 1,800 հոգի։

Պ. Կ. Ռանովսկին առանձնապէս չէ տուում է Հայոց Թեմական դպրոցները, որոնք ենթարկուած չեն ներքին գործերի նախարարութեան իրաւասութեանը։

Վերջապէս Ռանովսկին անհրաժեշտ է համարում Հայոց Թեմական դպրոցներն էլ, որոնց Թիւը միմիայն չորս է, — Թիֆլիզի, Ախտրախանի, Շուշու և Ռըբեւանի,— ենթարկել կառավարութեան իրաւասութեանը, որովհետեւ այդ ուսումնարանները անպէտ են, եւ ամէն անգամ պտոակ են առաջ բերում ծաղրուբդ դէպ ու դէպքեր։

Ուրեմն, ընթերցող, այն ուսումնարաններն էլ, որոնց մէջ փակուած են պարտաւորում, չուտով պիտի անցնին Ռուսաց իշխանութեան ձեռը և օթարի Թրքերի հետ միասին Ռուսաց գիտութեան համար եկեղեցականներ և ազգային հոգիներ պատրաստեն։

Այդպէսը մնում է մի եկեղեցի, որի կործանման հիմքը մրդէն դրել ենք մեր ձեռքով — քահանայացուն ռուս օրթոդոքս հոգով, նրանց ծրագրով կ'պատրաստուի, իսկ քահանաներին ռոճիկ տալը մեզ միանգամայն հատատացած ենք, որ այդ մեզ չէ յաղողուելու, և 2-3 տարուց յետոյ մեր ռոճիկով քահանաները ռուսաց գանձարանից կ'սատանան իրենց ռոճիկը, որի համար, ինչպէս հաստատ ապրիորներէ լուր ունինք, կառավարչական ընդհանուր արդէն միլիոններ ստեղծելու համար խօսուում է(*)։

Ապագան, այն էլ մօտիկ ապագան, կ'հաստատէ մեր այդ խօսքերը, եթէ միայն հոգեւոր ծայրագոյն իշխանութիւնը միանգամայն քահանաներին ռոճիկ տալը չարգիլէ։

Ս. ԲԱԳԴՐԱՏՈՒՆԻ

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Ժ.

(ՎԵՐՋԻՆ ՅՕԴՈՒԱԾ)

Ջրագկները չատ կ'սիրեն, անոնք չատ կ'սկնածին իրենց ծնողքին։ Մինդքն յարգել ու անկէ ակնածիլ ընդհանուր կանոն է։ Իր ծերունի ծնողքն երեսի վրայ Թողուլ՝ ոհիր կ'համարուի։ Մեր երերը նոյն իսկ ինքնակալէն կ'յարգուին և անկէ պարգև կ'սատանան դեղնորակ զգեստներ։ Անգամակ ծերերու ապատանաւարհանքներ կան։

Գրուած Թղթի մը կտորին վրայ կոխել անցնիլ յանցանք է, պէտք է գոյն երիւղածութեամբ վեր առնել և ապահով տեղ մը դնել։ Ասիական—արեւմտեան ժողովրդոց մէջ ևս այս երկիւղածութեան հետքերը կան։ Չինացիին հրամայուած է անտրտունչ համակերպիլ օրէնքի խստութեանց։ Մահը կ'արհամարհէ, անկէ չի վախնար։

Չինացին երբեմն ժորդակեր ալ է. իր Թշնամւոյն դիակը կամ ողջ ողջ միսը կ'ուտէ։ Դայ—Բիւններու խռովութեան առեն Շանկ—Հայի անգլիացի վաճառական մը տեսաւ որ իր ծառան առն կ'բերէր Թշնամւոյ մը սիրտը՝ ուտելու համար, բայց ոչ Թէ ֆիզիոլոգիական կամ պէտքի մը, այլ վրէժ լուծելու համար։

Արդիւնած է մեռելները Թաղել քաղքին չրջափակին մէջ, այլ քաղաքէն դուրսի գերեզմանոցները, նոյն իսկ իշխանները քաղքէն դուրս կ'Թաղուին հասարակաց գերեզմանոցը, ուր ունին յատուկ դամբաններ, տունի կամ ապարանքի ձեւով։ Դամբարանէն ներս կայ մարմարէ սեղան մը, որուն վրայ հանդիսաւոր օրեր ննջեցեալին ազգականներն ու բարեկամները մոմեր կ'վառեն և ժարդոց ու անասուններու պէս ոսկեզօծ Թղթէ պատկերներ կ'այրեն, և մէյմը երեսի վրայ երկրպագելով՝ ի յիշատակ ննջեցեալին մեծախոտիկ սեղան մը կ'սարքեն, կ'ուտեն, կ'խմեն և գինին գետինը կ'Թափեն։ Գերեզմանին քով կ'կանգնեն մահարձան մը վրան գրելով ննջեցեալին նշանաւոր գործերը։ Իշխաններն իրենց նախնեաց ի պատիւ և յիշատակ, տաճարներ ալ կ'կանգնեն և զոհեր կ'մատուցանեն։

Երբոր մէկը մեռնի, որպէս իր հօր մահը կ'իմացնէ ազգականներուն ու բարեկամներուն։ Ասոնք կուգան կը լուանան գիակը, անուշ խունկեր կը ծխեն, պերճ զգեստները կ'հագուեցնեն, աճառի վրայ կ'նստեցնեն և կ'սկսին ողբալ ու լալ։ Նախ կիներն ու հարներն ասոր առչեւ երեսի վրայ կ'նկած՝ կ'երկրպագեն և կուլան աղիողորմ ձայնով։ յետոյ զաւակներն ու պարագաները։ Երրորդ օրը Թանկագին փայտաչէն տապաններու մէջ կը դնեն դիակը։ Դ. օրը, յուղարկաւորներն ապիսի հանդիսներ հագած՝ ողբերով ու աղաղակութիւններով գերեզմանոց կ'տանին ննջեցեալը։ Նոյն օրերը քուրմերը կուգան կ'երգեն ողբածին, կ'ուտեն կ'խմեն։

Թաղման հանդէսն ալ չատ տարօրինակ է։ գերեզմանին քով սեղան մը պատրաստելէն ետք, սպիտակազգեստներէն մէկը ձեռքը սեղանին մէկ անկիւնը դրած՝ երեսը կ'չփէ ու կ'ծըմրակէ, իր անդամները կ'ծամրակէ ու կ'Թեքեքէ, լորձունքներ դուրս կուտայ բերնէն, դիւահարի պէս կ'մռնչեգնի։ Ծառոյ գետին ինկած վայրկեան մը անխօս ու անշարժ կ'նստի, և յանկարծ ցատկելով՝ կարմիր Թղթի մը վրայ բաներ մը կ'գրէ, զոր հանդէսով կ'այրեն տապանին վրայ, նմանապէս կ'այրեն հետերնին բերած զանազան պատկերներ։

Երեք ամիս սուգ կ'պահեն, եւ իրաքանչիւր ամիս պէս պէս զգեստներ կ'հագնին։ Իշխաններն այդ երեք ամսուան մէջ գործի չեն խառնուիր։ Կնոջ սուգը մէկ ամիս կ'տեւէ։

Թէև Չինացիներն ահագին բազմութեամբ զինուորներ ունին, և Թէև պատերազմի սկիզբը քաղաքացիութեամբ կը յարձակին, բայց երկար առեն չեն կրնար տոկալ։ Ասոր համար Թարարներն անոց անթիւ բազմութիւնն արհամարհելով՝ կ'ըսեն Թէ Թարար երիվարի մը խնկիլը բաւ է չփոթել Չինաց բովանդակ հեծելազունդը։ Եւրոպացի սակաւաթիւ զօրքեր կրնան քահանաները չէ Թէ սակարկել, դրամ իսկ բերան չեն առներ եկեղեցական կարգ կատարելու համար։

Այս միջադէպ յոսի ապատորութիւն ըրաւ վրան ու իր բնական խաթրամանութեամբ հասկնալով որ առանձի մտացածին առասպելներու առակ չեն տար հոս, հեռացաւ եկեղեցիէն ու որոշեց ինքնագնութեան դիմել։

Բայց ժարդ չէր ճանչնար Պոլսոյ մէջ, ո՞վ պիտի առաջնորդէր իրեն, որո՞ւ խրատին պիտի հետեւէր։ Չարեպարին ծառայէն լսած էր արդէն որ Իւսկիւտարէն ծովով անցնելու է ընտանեաց երեսը տալու համար։ Հետեւաբար հետաքրքրութիւնը գոհացնելու տենդով ծովեզերք իջաւ։

Ծովուն մէսպաղաղ տարածութիւնն ապշեցուց վախատականը. առաջին անգամ կ'տեսնէր ծովը, և հետուէն ա՛յնպէս կ'Թուէր որ անեզր դաշտ մ'էր ինչ որ կ'տարածուէր առջեւն։ Շոգենաւերը ժանեւանդ երփներանգ ծխնելոյզներով, ծուխի սեւ բարդերով, սրընթաց Թաւալումներով ու իրենց գծած սպիտակ, փրփրբոտ ուղիներով հիացում կ'ազդէին չատ Թաղային։

Երկար հարցափորձերէ ետքը գաւառ նաւամատոյցն ու առաջին անգամ խորհելով երկու հարիւր ղրչ.ի դրամ գլուխը, երեսուն փարայի տոմս մ'առաւ դողդոջ ձեռքերով, և չոգենաւ նետուեցաւ ուղեւորներու բազմութեան հետ։

Հիմա կ'քալէր ծովուն վրայ. անկարելի կ'Թուէր այս բան չարունակ ցամաքի վրայ ապրող մարդուն, որ կեանքի այս հիմնական փոփոխութեան առջև չուտած՝ չէր գիտեր նախ ո՛րը զննել և կամ ո՛ր կողմն ուսումնասիրել։

Ամէն բան նորութիւն էր իրեն համար, չոգենաւին սոյլը, ուղեւորներու համախառնումը, ծովեզերեայ ապարանքները, նաւահանգստին մէջի բազմաթիւ չոգենաւերը, առագաստանաւերը, մակոյկները, նաւերը, խարսխանիշերը. վերջապէս աչքերն ո՛ր կողմ ալ յառէր, միշտ նորութիւն մը կ'հանդիպէր Թաղ, խելքէ մտքէ վեր նորութիւն։

Գրգռուելուն երեք մտքէն չէր անցներ. կարելի՞ բան էր անյատակ ծովին մէջ չէնք չինել, հապա ղալաթայ աչտարա՞կը, ան իշ՞նչ հսկայ բարձրութիւն էր որ կ'փայլէր հեռուէն։ Վերջապէս այս մին միւսէն տարօրինակ տեսարաններու յաջորդութեամբ կամուրջին մօտացաւ չոգենաւն և ուղեւորներուն հետ դուրս ելաւ Թաղ։

Կամուրջին վրայ եաեւելէր, երթուդարձն ու իրարանցումը տեսնելով, մտաբ խանձաւ մէջը փախատականը։ Իւսկիւտար իր կէս մը Ասիական հովով շատ տարօրինակ չէր Թուած աչքին. հիմա կ'հասկնար որ ի՞նչ ըսել էր Պոլիս գալը։ Ժողովուրդին խնամտատութիւնը, մարդուր հագուստն ու գոհունակ դէմքը տեսնելով կ'կարծէր որ հարսնիք կար այն օրը քաղաքին մէջ, և անոր համար մարդիկ ոգեւորութեան մէջ էին իրենց տօնական հագուստներով։

(Շար.)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆԻ» [69]

ԴԱՍԻՄ

ԲԱԽՏԱԽՆԴԻՐԸ

Ա.

Ձմեռրդներն Հալէպէ մեկնած՝ ապրանք կ'տանէին Եփրագլէի տօնավաճառը. ինք գաղափար չունէր ո՛չ տօնավաճառին, ո՛չ ալ իրենց գիւղաքաղաքէն հեռի երկիրներու կեանքին վրայ. լոյս մը ծագեցաւ մտքին մէջ. փախստեան տիրը ներկայացած էր. ոճրագործն ինքն ալ կ'երթար այդ անծանօթ կողմերն ու հոն բոլորովին կ'ապատէր սպառնացող վտանգէն։

Այս տեսութեամբ միացաւ կարաւանին, ու որպէս Թէ գործ փնտռելու նպատակով դէպ ի տօնավաճառ ուղղուեցաւ։ Ճամբան կ'օգնէր չորեքտասնեակ մը կ'ճաչէր անոնց հետ առտու իրիկուն, օրը մէկ երկու անգամ ալ գրաստներուն վրայ հեծած չունչ կ'առնէր։

Շաբաթ մը այսպէս ճամբորդելէ ետքը, պաղարիւնութիւնը վերստացաւ Թաղ կատարելապէս ու սկսաւ աւնուղդակի կերպով հարցափորձել ընկերներն այս կամ այն քաղաքին նկատմամբ ուր պիտի հանդիպէր կարաւանը։

Տօնավաճառին բազմութենէն կը խրտչէր. երբ հոն ծանօթի մը հանդիպէր. բոլոր նախզգուշութիւնները չուրը կ'իյնային. աւելի հեռուներն երթալ պէտք էր։ Չորեքտասն ծառաներէն մին որ ժամանակաւ ոչխարավաճառի մը հետ Պոլիս եկած էր, մեծ գովեստով կ'խօսէր Ըսթամպոլին վրայ, և չարունակ «ֆս կ'քաշէր անգամ մ'ալ զայն տեսնելու։

Մարդուն այս գովեստները մեծ ազդեցութիւն ըրին Թաղոյի վրայ, որ որոշեց լքել ամէն խորհուրդ և ուղղակի Պոլիս երթալ։

—Ինկիւրի երթալուդ պէս, Ըստամպոլ ես, ըսաւ Չորեքտասնին ծառան փախստականին հարցուփորձ պատասխանելով, Ինկիւրիւրէն կ'ելլաս, քալելէն, քալելէն Ըստամպոլ կ'հասնիս։

Ա՛լ ուրիշ բան մի վրայ չէր խորհեր Թաղ՝ եթէ ոչ ժամ առաջ Ինկիւրի հասնիլ, ուրկէ մէկ չունչով Պոլիս պիտի իյնար։

Վերջապէս հասաւ ըղձացուած օրն ու կարաւանը Ջանղըրի ժամանեց, ուրկէ մեկնելով փախստականը, Ինկիւրի հասաւ։

Բայց քաղաքի կեանքը բոլորովին կ'տարբերէր գեղջկական կեանքէն. առանց դրամի հաց չէին տար Ինկիւրիի մէջ և Թաղ հինգ փարա չունէր, աշխատիլ կ'ուզէր, բայց մարդ չէր ճանչնար, որո՛ը դիմէր։

Պանդուխտներու միակ ապաստանարանը, եկեղեցին, հարցուց, հոն դիմեց ու ներմուծանդիմամբ ազօթից Աստուածածնայ պատկերին առջև։ Յետոյ աւագ քահանան գտաւ, համոզեր ձևով մը պատմեց անոր Թէ ի՛նչպէս աւազակներու ձեռքն ինկաւ ճամբորդութեան մէջ ու կողոպտուեցաւ։

—Ա՜խ, տէր հայր, յաբեց արտասուելով, ի՛նչ ունէի չունէի, ամէնքն առին ձեռքէս գողերը, ես հիմա ի՞նչ ընեմ, ո՛ւր երթամ, մուրալ չեմ գիտեր, գործիլ կ'ուզեմ, մարդ չեմ ճանչնար...։ կեղծ չէր սակայն ոճրագործին արցունքը, յուսահատութեան, վշտի, լքումի Թշուառութեան դառն արցունքներն էին որ կ'հոսէին մարդասպանին աչքերէն։

Երէցը՝ բարի քահանայ մը, բնաւ չկասկածեցաւ Թաղոյի մտացածին պատմութեան վրայ, յուսադրեց, մխիթարեց զայն և փոքրիկ նպաստ մ'ըրաւ, որով կրցաւ ազատիլ փախստականն անօթութեան ճիրաններէն։

Ճամբորդութեան խոնջէքը, յուզումի, երկիւղի, փախստականի սրտմաշուքները, հիւծած, սպառած, անկարողութեան մատնած էին գրեթէ Թաղոն, որ հակառակ օր առաջ Պոլիս հասնելու բուռն տենչին, չէր համարձակեր ճամբայ ելնել։

Թէև կորովի երիտասարդ, սակայն գործած ոճիրէն իւրվեր, կորսնցուցած էր առաւգութիւնն ու ծերացած կ'զգար ինքզինք։ Շաբաթի մը չափ հանգիստ առաւ Ինկիւրիի մէջ, չարունակելով ապրիլ քահանային հաւատ նպաստներովը։ Յետոյ միակ հարստութիւնը՝ երկիղոյ հրացանը, որ մարգարի անմեղ արեան հոսումին գործիք եղած էր, ծախեց երկու հարիւր դահեկանի ու դէպ ի Պոլիս ուղղուեցաւ։

Տան օրուան տաժանելի ճամբորդութենէն ետքը կիրակի առտու մը իւսկիւտար հասաւ Թաղս և սրճարանի մ'առջև Թուղթ խաղղող Հայերու հանդիպելով, եկեղեցին հարցուց։

—Ո՞ր եկեղեցին երթալ կ'ուզես։

=Ըստամպոլի եկեղեցին, պատասխանեց Թաղս տատամսումով։

—Գործ չունի՞ս, պէ՛ ախպար, տէ՛ք ըրէ խըմպելը երթայ, պօտաց խաղակիցներէն մին։

—Մե՛ղք է, ծօ, պանդուխտ է, տեղ չի գիտեր, ո՞ր եկեղեցին կ'ուզես ախպար, քահանան եկեղեցի կայ Ըստամպուլին մէջ, նո՞ր եկած ես հոս։

=Հրամանք է, աղա, ասօր եկայ. կիրակի օրով տուրբ պատարագ տեսնամ, տասն օր է ժամու երես տեսած չունիմ։

Եւ սրճարանի աչկերտին առաջնորդութեամբ Ս. Կարապետի եկեղեցին հասաւ ու սպասեց պատարագի աւարտումին։ Բայց հոս իր պատմութիւնները մոխի ընդ չեղաւ։ Քահանաները մեռելոթափի մը սակարկութիւնով զբաղած՝ կաբեւորութիւն իսկ չտուին իրեն։

Թաղիկ սակայն որ առաջին անգամ ներկայ կ'գտնուէր սակարկութիւնով մեռել Թաղելու արարողութեան, իր վիշտերը մոռցած՝ ապուշ, ապուշ քահանաներուն կ'նայէր, երբ այս վերջիններս կ'պնդէին իրենց առարկած գումարին վրայ։ կեանքին մէջ սանկ բան տեսած չէր. իրենց քահանաները չէ Թէ սակարկել, դրամ իսկ բերան չեին առներ եկեղեցական կարգ կատարելու համար։

Այս միջադէպ յոսի ապատորութիւն ըրաւ վրան ու իր բնական խաթրամանութեամբ հասկնալով որ առանձի մտացածին առասպելներու առակ չեն տար հոս, հեռացաւ եկեղեցիէն ու որոշեց ինքնագնութեան դիմել։

Բայց ժարդ չէր ճանչնար Պոլսոյ մէջ, ո՞վ պիտի առաջնորդէր իրեն, որո՞ւ խրատին պիտի հետեւէր։ Չարեպարին ծառայէն լսած էր արդէն որ Իւսկիւտարէն ծովով անցնելու է ընտանեաց երեսը տալու համար։ Հետեւաբար հետաքրքրութիւնը գոհացնելու տենդով ծովեզերք իջաւ։

Ծովուն մէսպաղաղ տարածութիւնն ապշեցուց վախատականը. առաջին անգամ կ'տեսնէր ծովը, և հետուէն ա՛յնպէս կ'Թուէր որ անեզր դաշտ մ'էր ինչ որ կ'տարածուէր առջեւն։ Շոգենաւերը ժանեւանդ երփներանգ ծխնելոյզներով, ծուխի սեւ բարդերով, սրընթաց Թաւալումներով ու իրենց գծած սպիտակ, փրփրբոտ ուղիներով հիացում կ'ազդէին չատ Թաղային։

Երկար հարցափորձերէ ետքը գաւառ նաւամատոյցն ու առաջին անգամ խորհելով երկու հարիւր ղրչ.ի դրամ գլուխը, երեսուն փարայի տոմս մ'առաւ դողդոջ ձեռքերով, և չոգենաւ նետուեցաւ ուղեւորներու բազմութեան հետ։

Հիմա կ'քալէր ծովուն վրայ. անկարելի կ'Թուէր այս բան չարունակ ցամաքի վրայ ապրող մարդուն, որ կեանքի այս հիմնական փոփոխութեան առջև չուտած՝ չէր գիտեր նախ ո՛րը զննել և կամ ո՛ր կողմն ուսումնասիրել։

Ամէն բան նորութիւն էր իրեն համար, չոգենաւին սոյլը, ուղեւորներու համախառնումը, ծովեզերեայ ապարանքները, նաւահանգստին մէջի բազմաթիւ չոգենաւերը, առագաստանաւերը, մակոյկները, նաւերը, խարսխանիշերը. վերջապէս աչքերն ո՛ր կողմ ալ յառէր, միշտ նորութիւն մը կ'հանդիպէր Թաղ, խելքէ մտքէ վեր նորութիւն։

Գրգռուելուն երեք մտքէն չէր անցներ. կարելի՞ բան էր անյատակ ծովին մէջ չէնք չինել, հապա ղալաթայ աչտարա՞կը, ան իշ՞նչ հսկայ բարձրութիւն էր որ կ'փայլէր հեռուէն։ Վերջապէս այս մին միւսէն տարօրինակ տեսարաններու յաջորդութեամբ կամուրջին մօտացաւ չոգենաւն և ուղեւորներուն հետ դուրս ելաւ Թաղս։

Կամուրջին վրայ եաեւելէր, երթուդարձն ու իրարանցումը տեսնելով, մտաբ խանձաւ մէջը փախստականը։ Իւսկիւտար իր կէս մը Ասիական հովով շատ տարօրինակ չէր Թուած աչքին. հիմա կ'հասկնար որ ի՞նչ ըսել էր Պոլիս գալը։ Ժողովուրդին խնամտատութիւնը, մարդուր հագուստն ու գոհունակ դէմքը տեսնելով կ'կարծէր որ հարսնիք կար այն օրը քաղաքին մէջ, և անոր համար մարդիկ ոգեւորութեան մէջ էին իրենց տօնական հագուստներով։

(Շար.)

Վերջապէս, չինական ընկերութիւնն ամէն պարագայի մէջ Մողոլական ընկերութեան բարեկրթուած ձեւն է։ Եւ բուն չինացին իր հայրենակից Մողոլական միւս ցեղերուն մէջ ամէն կերպով նշանաւոր դիրք մը գրաւած է։ Իրմէն ետքը չինական ժողովուրդներէն Քորէացին է ինքնակալութեան քաղաքակրթեալ ցեղը։ Քորէացին շատ կէտերու մէջ չինական բարքն ու կենցաղն ունի։ Մանչուները [Դուրանցի ու Թունկուզ] կարենեղ, սեգ ու ռազմասէր են, բուն Մողոլներն հովիւ, խաղաղասէր, հիւրասէր ու բարեբարոյ են։ Թիպէթցիները ալ բարեբարոյ ու շատ կրօնասէր (Պուտտայական) են։ Կինները կ'կատարեն աշխատութիւնը։

Տեսնե՛նք այս այլազան ու այլակրօն չինացի ժողովուրդներուն ճակատագիրն ի՛նչպէս պիտի վճռուի։ Բեքինի մեծ ջարդն անհուն կերպով այժմէութիւն տուաւ այս խնդրոյն։

Դ. ԽԱՉԿՈՆՑ

ՎԵՐՋ

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐՈՅԹՆԵՐ ԵՒ ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները հարկաւ Իզմիրցւոց համար կարեւորութիւն չունին, բայց պահեմ եմ որ հեռաւոր ազգայինք հետաքրքրութեամբ պիտի կարդան։ Հոս՝ ամէն առեւտուր իր դրամն ալ ունի, այս մասին բնաւ սակարկութիւն չկայ. ինչ որ է ընդհանուր կանոնը, այն կերպ կ'գործադրուի։

Հասարակաց ծախուց համար կայ չէօյրէօք ֆօրա ըսուածն և Օսմ. ոսկին կ'արժէ 178 $^{20}/_{00}$ անփոփոխ, որ կ'ընէ ճիշտ 108 ղրշ.։ Անգլ. ոսկին կ'արժէ 196 ղրշ. անփոփոխ, որ կ'ընէ ճիշտ 118·75.— Նաբոլէոն ոսկին կ'արժէ 156 ղրշ. անփոփոխ, որ կ'ընէ ճիշտ 94.50.— Մէճիտիյէն կ'արժէ 33 ղրշ. անփոփոխ։ Մէթալիքը կ'արժէ 17½ փրյ. և աս փարայի կոտորակներն ալ յար, մարցնելու համար պղինձ դրամներն ալ կ'գործածուին, զոր օրինակ, հին 40 փարանոցը կ'արժէ 7½ փր. 20նոցը 5 փր. 10նոցը 2½ փրյ.։ Մէճիտիյէ մանրուքով 19 ղրշ.ի կ'փոխեն որով ճիշտ 33·25 կ'բանէ։ Սրբուած և ծակ մէճիտիյէ կամ ոսկի բնաւ չանցնիր, քրիմեցին երեսը նայող չըլլալուն հոս հազուագիւտ է։

Սեղանաւորական կամ փոխ'գիրի հաշուով (քամպիօ) Օսմ. ոսկին կ'արժէ 125 ղրշ., անգլիականը 137·50, ֆրանսականը 109.50, մէճիտը 23 $^{16}/_{01}$, Օսմ. ոսկին միշտ անփոփոխ է, իսկ անգլիականն և Նաբոլէոնը ելեւէջներ ունին։ Եթէ ոսկին մէճիտիյէով 107 կամ 107·50 ղրշ.ի իջնէ, այն ատեն կ'ըսեն թէ մէճիտը 4—5—6 կամ 8 փր. տարբերութիւն ունի։ Կայ նաև Ռուբիլասակ ըսուածն ալ։ Մանիֆաթուրայի, եաղմայի, մետաքսեղէնի, չուխայի, շաքարի, խահուէի համար Օսմ. ոսկին կ'արժէ 138·25, անգլիականը 148.50, Նաբոլէոնը 118.50, մէճիտը 25 $^{5}/_{00}$, բայց Ամերիկայի մանիֆաթուրայի համար, այսինքն խաբօն, ...ին են. մէճ. 25 և ոսկին 135 ղրշ.էն կ'ընդունին, և ուրիշ որ և է դրամ չընդունուիր։

Օխայով և մէճիտը 33 ղրշ.ի հաշուով կ'ծախուին ցորեն, եգիպտացորեն, հաճար (չավտար) ճերմակ կորեկ (տարը), լուբիա, սիսեռ, պաղլա, պէօյէճէ, (Լէոտէմիչի տեսակը 21 օխան մէկ քիլէ), սպարթայի տեսակը օխայով. պօոչոք (23 օխան մէկ քիլէ հաշուով) ոսպ (մերճիմէք.) անուշ և լեղի նուշը, ընկոյզը, լեղի կորիզ, ...(15 օխան մէկ քիլէյի հաշուով), ..., ..., մէճիտը 20½ ղրշ.էն և օխայով կ'ծախուին։

Ծովաքի, գարի (17 օխան մէկ քիլէ), բակլա, ..., հաշհաշ, ֆօոմ տարը, ափիոն կ'ծախուի մէճիտը 20 ղրշ.էն և չէքիով։ Չէքին 250 տիրհէմ է։

Մահմուտիէ, քարիւզ, երկաթ կը ծախուին մէճիտը 20 ղրշ.էն։ Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.էն կ'ծախուին մանաներխի հատիկ (հարտալ թօխումու) վուշ (քէթէն) և թաչնակեր [քուշ եմի]։ Մէճիտը 20½ ղրշ.էն կ'ծախուին այծի մորթ [օխայով կամ հատով], ոչխարի մորթ (հատով), ուլի մորթ [հատով]։ Քամպիօ սատկ կամ մէճիտ 23 $^{16}/_{00}$ կը ծախուին։ Նապաստակի մորթ [100 հատով], կովի մորթ [օխայով], գլխատը [մազը] մեղրամոմ և սալէպ, ճէհրի և քիթրէ. այծի մազ կ'ծախուի օխայով և մէճիտ 33 ղրշ.էն։ Քանթարով և մէճիտ 23 $^{16}/_{00}$ էն կ'ծախուին, տօրան (քէօք պօյա), սև չամիչ, բալամուտ, եափալը, բամպակ և խուրմա թուզ։ Մէճիտը 23½ էն կ'ծախուին քանթարով. թուզ, ռազաքի և սուլթանիէ չամիչները։ Քանթարը 44 օխա է։ Հոս քարափի տուրքերը մէճիտ 20 ղրշ.էն կ'վճարուին. Այտընի երկաթուղին մէճիտը 20 ղրշ.էն կ'առնէ, իսկ Գասապայի երկաթուղին ոսկեդրամ։

Որ և է ապրանքի փոխարէն առաջին շաբաթ կէսը կ'վճարուի, Ճմացորդն ալ միւս շաբաթ։ Վճարմունք միշտ շաբաթ օրերը կ'ըլլան, այս պատճառաւ Պորսայի գործողութիւնք շաբաթ օրերը կ'դադրին։ Շրջակայ գաւառներէն եկած փոխ'գիրերն օ'ր օր որ պատահի պայմանաժամը, հոգ չէ, միշտ շաբաթ կ'վճարուին, երբեմն ալ երկուշաբթի կրնան յետաձգուիլ, իսկ ծովեզերեայ տեղերէ եկած փոխ'գիրերը օրն օրին կ'վճարուին, բայց մինչև շաբաթ յետաձգելու իրաւունք կայ։ Չէօյրէօք սակով ծախուած ապրանքներուն փոխարէնը՝ որ և է տեսակ սակով կրնայ վճարուիլ, բայց ամբողջ գումարին համար մանրուք դրամ չընդունուիր, այլ 20 % միայն, վասն զի մանրուք դրամէն ժամանակին համեմատ % 1 կամ մէկուկէս զեղչ կայ առնողին համար։ Ափիոնի համար առնողը չէքիյին մէկ ղրշ. միջնորդչէք և 30 փարա քէյէօճէն կ'վճարէ, իսկ ծախողը քէյէօճէն մէկ մի կողովի համար 30 ական ղրշ. արծաթ դրամ կ'վճարէ։ Կան ապրանքներ որոց համար առնողը ծախողին % ին 5 աւելորդ քան մը կ'թողու, այս տարբերութիւնը կ'ըսուի, Լօնտրա ֆարքը.— Այս կարգի ապրանքներն են ճէհրին, ..., սոտան, ..., եափալը և բամպակ են։

Մէճիտ 33 ղրշ.ով ծախուած ապրանքներէն զատ միւս բոլոր ապրանքներուն համար ծախողը գնորդին 100ին 1 կ'թողու երբ մաքսի իրաւունք։

Դ. ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

Իզմիր.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՉԻՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐՈՎ

Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ելմտացոյցի քուէարկութեան միջոցին, Սըր Չարլզ Տիլք առաջարկեց 100 ոսկի զեղչել նոյն պաշտօնատան թոշակէն՝ չինական գործերուն մէջ ցոյց տրուած անհեռատեսութեան պատճառաւ։ Սըր Էտուըրտ Կրէյ երկար ճառէն ետք, որով նախարարութիւնը կ'ամբաստանուէր թէ չէր կրցած նախատեսել Եւրոպացիներուն կեանքին սպառնացող վտանգն ի Չինաստան և Չինաց բարբարոսութիւններուն ազատ ասպարէզ թողուած էր, արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Մր. Պրօտրիք երկար պատասխան մը տուաւ հետեւեալ իմաստով.—

«Այս պահուս մեր աչքին առջեւ ունինք պարագայ մը, որուն նմանը բնաւ տեսնուած չէ և որ նուաստացուցիչ է մեր երկրին համար, այսինքն թէ 200 անգլիացի, որոց մեծ մասն իրենց պարտաւորութիւնը կատարելու համար կ'գտնուին ի Բեքին, քանի մը շաբաթէ ի վեր օգնութիւն կ'աղաղակեն և մեք մինչև հիմա չենք կրցած ղրկել այդ օգնութիւնը։ Ի Դիէնձին համախմբուած ուժերը թէև բաւական շատ են և վեց տարբեր Տէրութեանց կ'վերաբերին, բայց շատ աճապարանքով ղրկուած ըլլալով, զինուորական արշաւախմբի մը հարկ եղած պատրաստութիւնը չունին, եւ հետեւաբար յառաջխաղացման բոլոր պարագայք թերի մնացած են տեղւոյն դժուարութեանց, ճամբաներուն և եղանակին գէշ վիճակին համար։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ ցարդ գործակցութեան թերութիւն եղած չէ հրամանատարներուն կողմէ և ոչ ալ անհարկի յապաղում։ Ճաբոնի կառավարութեան միջամտութեան գալով, աւելի աղէկ կ'ըլլայ որ թուականներով խօսիմ։ Յունիս 6էն երկու—երեք օր առաջ Սըր Քլոտ Մաքտոնալտէ գիր մ'ընդունեցինք որ Բեքինի գործոց տագնապալից վիճակը կ'պարզէր։ 6ին կառավարութիւնը դեսպանին և ծովակալին արտօնութիւն տուաւ ըստ կամս գործածելու տրամադրելի ուժերը։ 8ին Սըր Քլոտ Մաքտոնալտ իմացուց Դոքիոյի մեր ներկայացուցչին որ Բեքինի կացութիւնը պարզէ Ճաբոնի կառավարութեան առջև։ 13ին Ճաբոնի մեր դեսպանն հեռագրեց թէ Ճաբոն պատրաստ էր զօրք ղրկել, եթէ իրեն աջակցի անգլ. կառավարութիւնը։ 15ին հարցուցինք մեր դեսպանին թէ Ճաբոն ի՞նչ մտադիր էր ընել։ Զանազան պատմութիւններ եկան իր կողմէ, և 22ին դարձեալ հեռագրեցինք ի Դոքիօ մեր դեսպանին՝ հարցնել թէ Ճաբոն մտադի՞ր էր շատ զօրք ղրկել, և մեր կառավարութիւն ևս Հնդկաստանէ դէպ ի Չինաստան զօրք ղրկելու որոշում տուած ըլլալով, յունիս 25ին Ճաբոնի Լոնտոնեան դեսպանին հետ խորհրդակցութենէ մը ետք, Լ. Սալզպըրի հրահանգ տուաւ Պերլինի և Բեդերսպուրկի մեր դեսպաններուն իմանալ թէ Գերմանիա կամ Ռուսիա ո՛ևէ առարկութիւն պիտի ընե՞ն 20էն 30,000 Ճաբոնցի զօրաց ի Դիէնձին առաքման։ Իսկոյն հեռագրեցին թէ առարկող չկայ։ Յուլիս 2ին տեսնելով որ Ճաբոն դեռ շարժման մէջ դրած չէր իր բանակ և ճամբայ չէր հանած, դարձեալ հեռագրուեցաւ Ճաբոնի անգլ. դեսպանին՝ Ճաբոնի կառավարութեան հասկցնել իրաց տագնապալից կացութիւնը, և ըսել թէ իրեն վրայ կ'իյնայ պատասխանատուութիւնը, և թէ ամէնէն մօտ Տէրութիւնն ըլլալով՝ իրեն կ'պատշաճէր շատ շուտով զօրք ղրկելու գործողութիւնը։ Յուլիս 5ին դեսպանն իմացուց թէ Ճաբոն կ'փափաքի այս մասին միւս Տէրութեանց հետ ալ տեսութեանց փոխանակութիւն մ'ընել։ Այս միջոցիս արդէն չորս շաբաթներ անցած էին Սէյմուր ծովակալի անյաջող փորձին վրայ, և դեռ բաւական թուով զօրք չինական ցամաքն հանուած չէր, կ'խորհուէր թէ Թերեւս ճաբոնական կառավարութիւնը պիտի համոզուի զօրք ղրկել կացութիւնը փրկելու համար, ուստի Յուլիս 6ին անգլ. կառավարութիւնը դրամական նպաստ խոստացաւ Ճաբոնի, բաւական է որ Բեքինի դեսպանատունք ազատուին Ճաբոնի կառավարութեան գործողութեանց շնորհիւ։ Նոյն օրն իրիկուան դէմ Ճաբոնական կառավարութենէն հեռագիր մ'ստացանք թէ Ճաբոն հիմա կ'պատրաստուի 20000 զօրք ղրկել։ Այս ըսածներէս կ'տեսնուի թէ սկիզբէն մինչև վերջը, ո՛չ միայն օրինակով, այլ զօրք ալ ղրկելով, և աշխարհի ամէն կողմերէն մեր նաւերն ետ կանչելով, և Ճաբոնի գործողութեան մասին ուրիշ Տէրութեանց կամքն ալ շինելով, և վերջին վայրկենին դրամական օգնութիւն ալ խոստանալով, ցոյց տուած եղանք թէ Թագուհիին կառավարութիւնը քար չմնաց որ չդարձնէ կա՛մ համոզելով կամ նախանձներն ամոքելով, գործողութեան ազատ ճամբան հարթել և հոգ տանիլ որ մէն մի Տէրութիւն հասկնար թէ մեր մէկ և միակ նպատակն էր հասարակաց թշնամին ետ մղելով վտանգն անհետացնել Բեքինի դեսպանատուններէն։

«Բայց պէտք է հոս ի նկատ առնել թէ սակէց քանի մը տարի առաջ Ճաբոն Չինաստանի յաղթած ըլլալով, կարծուեցաւ թէ Չինաստան արհամարհելի ազգ մը դարձած է, այժ չունի, են. բայց ա՛յն ժամանակ Ճաբոնցի կանոնաւոր զօրքերն անկանոն չինացի զօրքերուն դէմ միայն կռուեցան, հիմա սակայն չինական ժողովուրդն է որ կ'շարժի. բուն չինական հսկան է որ կ'գործէ։ Կ'յիշեմ Սըր Ռոպէրդ Հարդի մէկ դիտողութիւնը թէ «Չինաստան, ծերունի է, պառաւցած է, բայց հիւանդ չէ»։ Վերջին քանի մը շաբաթներուն մէջ հասկցանք թէ ո'րչափ գէշ հաշուուած է Եւրոպայի մէջ Չինաստանի պաշտպանողական կարողութիւնը։

«Միլիոնաւոր ժողովրդոց դէմ մէկ անգամուն կռուիլ, ճակատ յարդարել անհնարին է։ Պէտք է Սըր Ռոպէրդ Հարդի սկզբունքներուն հետեւիլ, եւ խաղաղիկ ջանքերով ու հանդարտիկ գործողութեամբ Չինաստանն իր գտնուած վիճակին մէջ առնելով, աշխատիլ անոր զարգացման, կամաց կամաց, իր բնական վիճակին մէջ, որով հետև կանխահաս ծնունդները չեն որ երկար կեանքի երաշխաւորութիւն կուտան։ Չինաստանի հետ վաճառականութեան մեծագոյն մասը մեր ձեռքն է, պիտի չձգենք որ առանց մեր համաձայնութեան ո՛ և է փոփոխութիւն ըլլայ, և ո՛ և է փոփոխութիւն պէտք չէ մեր շահերուն դէմ ըլլայ։ Բայց ինչ կէտեր կան զորս մեր Դաշնակիցներուն հետ առաջ պիտի տանինք. այդ կէտերէն գլխաւորն է Բեքինի դեսպանատանց փրկութիւնը։ Ի՛նչ որ ալ ըլլայ արդիւնքը, ի՛նչ դժուարութիւնք ալ ծագին, դեսպաններուն ապահովութիւնը պիտի հասկցնենք Մ. աշխարհեան ժողովրդոց, այս կէտը պիտի խոթենք անոնց մաքին մէջ, անոնց պիտի հասկցնենք թէ արեւմտեան աշխարհը գերակշիռ պէտք է ըլլայ Արեւելքի այդ մասին մէջ։»

Մր. Պրօտրիք ապա խօսեցաւ Եանկ-ցէքեանկի հովտին վրայ, հարաւային փոխարքաներուն բռնած դիրքին վրայ, ըսելով թէ, ի՛նչ որ ըլլայ, անգլ. կառավարութիւնն երբեք պիտի չթողու իր աւանդական քաղաքականութիւնն հանդէպ չինական գործոց, և միւս Տէրութեանց պիտի դաշնակցի խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար։

Երեսփոխան մը արտաքսուած։—Արտաքին գործոց ելմտացոյցին այս վիճաբանութեան միջոցին, իռլանտական երեսփոխան Տր. Դաննըր նախագահին մտենալով, պահանջեց հարցում մ'ընել. Նախագահը խօսք չտալուն վրայ, Տր. Դաննըր բերանն աւրեց նախագահին դէմ, ժողովին պահանջման վրայ, Նախագահն հրաւիրեց զՏր. Դաննըր որ ժողովարահէն դուրս ելնէ։ Իռլանտացի երեսփոխանը կարգ մը նախատինքներ ևս ընելէ վերջ՝ դուրս ելաւ, բայց երբ դրան առջեւ կեցած, կ'սկսէր նոր ակնարկութիւններ ևս ընել, նախագահին հրամանաւ բարապանք դուրս քշեցին զայն։

ԼԻ ՀՈՒՆԿ ՉԱՆԿ

Չինու արդի դէպքերուն մէջ Լի Հունկ Չանկ ա՛յնքան մեծ, ա՛յնքան դժուար, բայց ա՛յնքան գաղտնի դիրք մը բռնեց որ իր անձնասպանութիւն ալ աւելի պիտի դժուարացնէ Տէրութեանց բանակցութիւնները Չինաստանի հետ։ Եւրոպական մամուլն արդի դէպքերուն միակ պատասխանատուն կ'նկատէր զԼի Հունկ Չանկ, որուն չմնաց անարգական տիտղոս որ չտրուէր. այդ տիտղոսներէն ամէնէն աւելի կրկնուածն էր խորամանկ տիտղոսը։ Լի Հունկ Չանկի անձնասպանութիւնն ենթադրել կուտայ թէ «Չինաստանի Պիզմարք»ն ի՛նքն ալ յուսահատեր է Բեքինի խմբակէն թէ պիտի չկրնար յաջողութեամբ ի գլուխ հանել Չինու և Տէրութեանց միջեւ բանակցողի իր դերը։ Լի Հունկ Չանկ մինչև վերջը կ'պնդէր թէ դեսպանք ողջ են. ո՛վ գիտէ վերջին պահուն Բեքինէ ի՛նչ անակնկալ լուր մ'առաւ, որուն ծանրութեան չդիմացաւ և յուսահատօրէն վերջ տուաւ իր կեանքին, որ արդէն իսկ վախճանին մօտեցած էր։ Շանկհայի մէջ իսկ տեսակ մը պատանդ էր Տէրութեանց հիւպատոսներուն ձեռքին մէջ, թէև իրեն գերի յայտնապէս վար դրուած չէր, թէև յայտնի հսկողութեան ներքև չէր, բայց սաստիկ սրտմտած էր հիւպատոսներուն իր նկատմամբ բռնած ընթացքէն, պաղ ընդունելութենէն, և գիտէր թէ Շանկհայէն ո՛չ Քանդոն կրնար վերադառնալ և ոչ Բեքին երթալ, մինչև որ հիւպատոսք Բեքինի դեսպաններուն կողմէ ուղղակի լուր չառնէին և դեսպանք ողջամբ Դիէնձին չժամանէին։ Եթէ դեսպանք սպաննուէին, ի՞նչ պիտի ըլլար Լի Հունկ Չանկ, Եւրոպա ի՞նչ վրէժ պիտի լուծէր իրմէ. խորամանկ դիւանագէտին համար բարակ հաշիւներ էին ասոնք, որոց ակէն չկրցաւ ելնել, և անձնասպան եղաւ, ինչպէս ըսին երէկի հեռագրերը։ Լի Հունկ Չանկ քանի մը տարի առաջ Եւրոպա ճամբորդելուն առթիւ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Պիզմարքի հետ, որ խօսակցութեան միջոցին ըսաւ անոր.—«Վարպետ դիւանագէտ մ'էք դուք»։ Անկէց ի վեր այդ «վարպետ» տիտղոսին տեղ եւրոպական դիւանագիտութիւնը «խորամանկ» տիտղոսը տուաւ Քանդոնի նախորդ փոխարքային։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԻԿՏՈՐ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԻ

«Իտալիոյ երկրորդ Թագաւորը մեռաւ։ Քանիցս խոյս տալէ ետք ճակատամարտներու վտանգներէն որոց կ'խիզախէ զինուորի քաջութեամբ, շնորհիւ աստուածային Նախախնամութեան կեանքի արկածներէ խոյս տալէ վերջ. որոց միևնոյն քաջութեամբ կ'դիմադրէր, երբ խնդիրը ժողովրդական աղէտքը մեղմացնելու վրայ էր, մեռաւ նա, բարի և առաջին Թագաւորը, երբ հանդարտ խղճով կ'մասնակցէր իր ժողովրդեան տօնական հրճուանքներուն։

«Հօրս վերջին շունչն հաւաքելու երջանկութիւնը չունեցայ։ Եւ սակայն կ'զգայի թէ իմ առաջին պարտաւորութիւնս էր իր հայրական յորդորներուն հետեւիլ և ջանալ նմանիլ այն բարեմասնութեանց զորս ցոյց տուաւ իբրեւ Թագաւոր և իբրեւ առաջին քաղաքացի Իտալիոյ։

«Մորին վշտի այս ծանր վայրկենին, այժ կ'քաղեմ իմ հաշականուն հօրս օրինակէն, և մեծ—հօրս օրինակէն, մեծ—հօրս՝ որ իրօք արժանի եղաւ կոչուելու «Հայր Հայրենեաց», ինչպէս նաև ինծ աջակից իտալական ժողովրդեան համակրութենէն և հաւատարմութենէն։

«Իրմէ վերջ պիտի ապրին այն սկզբունք զորս ամէնուն կողմէ պաշտուած և այժմ ողբացեալ Թագաւորն հաւատարմաբար պահպանեց անեղծ և անփոփոխելի իր Թագաւորութեան 22 տարիներուն մէջ։ Այս օրէնսդրութիւնք որք ինծ համար նուիրական են իմ տանս աւանդութիւններով և Իտալիոյ բոցավառ սիրով, պիտի պաշտպանուին ամուր և կորովի ձեռամբ ամէն յարձակման դէմ. ո՛ւր կէց ալ գայ, և ապագային պիտի ապահովեն նաև մեր հայրենիքին բարօրութիւնն ու մեծութիւնը։

«Մեծ—հօրս փառքն եղաւ Իտալացիներուն միութիւն տալ։ Հօրս փառքն եղաւ այդ միութիւնն եռանդով պաշտպանել։ Կառավարութեանս պարաքն արդէն իսկ գծուած է այդ երկու արքաներուն անջնջելի յիշատակաւ։ Ցի՛ւ օգնէր ինծ Բարձրեալը. իմ ժողովրդեանս սէրը տար ինծ ոյժ և կարողութիւն, որպէս զի կարենամ ամբողջ պահել զիս առ ծընողս ունեցած պարտքերուս, պաշտպանել իտալական քաղաքացիութիւնն ու ամրապնդել միապետութիւնը. որք երկուքն ալ, կապուած են հայրենիքին ամենաբարձր շահերուն անլուծելի կապերով։

«Իտալացի՛ք, որ Ումպերդօ Թագաւորին նուիրական յիշատակին կ'հատուցանէք ձեր արտասուաց և ձեր յարգանաց հարկը, անգամ մ'ևս ցոյց տուիք թէ իմ տանս անհուն սուգն իբրեւ ձեր սեփական սուգը կ'համարիք։ Մեր մտածմանց և մեր զգացմանց այս համերաշխութիւն եղած է և միշտ պիտի ըլլայ ամէնէն հզօր միջնաբերդը Թագաւորութեան և լաւագոյն երաշխաւորութիւնն իտալական հայրենեաց մեծութեան, որ մարմնացած է սա՛ վսեմ խօսքին մէջ «Հռոմ՝ անհպելի» իբրեւ խորհրդանշան մեծութեան և երաշխիք ամբողջութեան Իտալիոյ։

«Ահա իմ հաւատոյ հանգանակս և քաղաքացիի ու Թագաւորի փառասիրութիւնս։

«ՎԻԿՏՈՐ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ Գ.»

⁂ Նախարարապետ Սարաքքօ հեռագրաւ հրահանգ տուաւ Քրիսդիանիայի (Շուէտ. Նորվեկիա) իտալական հիւպատոսին, բեւեռային ծովերը գացող կիտորսանաւերուն միջոցաւ Ումպերդօ Թագաւորին մահը ծանուցանել Ապրուցցայի դուքսին։

⁂ Կարդինալ Ֆէրրարի Մարգարիտա Թագուհիին յանձնեց Պապին ինքնագիր նամակը։

⁂ Մարգարիտա Թագուհին, հակառակ իր սաստիկ վշտին, անձամբ հրամաններ կուտայ Թագաւորին մահն իմացնել իր սիրելիներուն և անձամբ կ'հոգէ ամէն տեսակ կարգադրութեանց։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Կիրակի առաւօտ ժամ 7ին, Պելկրատի միջնաբերդէն արձակուած թնդանօթի 21 ողջոյնները աւետեցին օրուան հանդէսը։ Ժամ 10ին Թագաւորը զօրավարի համազգեստով, Դաքովայի պատուանշանին մեծ ժապաւէնը կուրծքը, շրջապատուած իր քաղաքային և զինուորական Տան անդամներէն, պալատէն մեկնելով Տիկին Տրակա Մաշինի տունը գնաց։ Հոն հաւաքուեցան արարողութեան ներկայ ըլլալու հրաւիրուած բոլոր անձնաւորութիւնք։ Արքայական թափօրը մայր եկեղեցի գնաց հետեւեալ կարգով.— Արքայական հեծեալ պահակազօրաց գումարտակ մը, երկու արքայական թիկնապահ. արքայական կառքը, չքեղօրէն սարքուած, կ'կրէր Թագաւորն ու իր ընտանիք, կառքին երկու կողմէն կ'երթային ձիաւոր թիկնապահներ։ Ապա երկու պալատական կառքեր՝ որոց առաջինոյն մէջ էր Ռուսիոյ գործակատար Մ. Մանսուրով ի դիմաց Չարին, և միւսին մէջ Սքուպչինայի նախագահ Նեստորովիչ՝ Տիկին Տրակայի եղբօր և Լիւնովէչ դեր տեղակալին հետ։ Ապա արքայական պահակազօրաց գումարտակ մը, Թագաւորին առաջին թիկնապահը, արքունեաց արարողապետը, Թագաւորին և իր նշանածին բոլոր ազգականները։ Թափօրն անցաւ Ռէգավուքի. Միլան, Միշէլ և Տուպրովաչքի փողոցներէն, ուր զինուորք բարեւի կեցած էին։ Բոլոր տուները դրօշազարդուած էին և ծաղիկներով զարդարուած, ինչպէս նաև արքայական զինանշանով։ Թափօրին անցնելու պահուն, շարունակ թնդանօթ կ'արձակուէր։ Մայր—եկեղեցւոյն դուռը կեցած էր Պելկրատի մետրապոլիտ Ինովկենտիոս, շրջապատեալ երկու եպիսկոպոսներէ և բազմաթիւ կղերականներէ։ Եկեղեցւոյն մէջ կ'գտնուէին արդէն բոլոր օտար դեսպանք և իրենց պաշտօնեայք, նախարարք, բարձրաստիճան սպայք և պաշտօնատարք, պատգամաւորութիւնք, գաւառներէն եկած, են.։ Փողոցներուն մէջ խուռն բազմութիւն մը կ'ծափահարէր Թագաւորին եւ իր նշանածին համար։ Եկեղեցւոյն առջեւ կ'բարձրանային քանի մը յաղթական կամարներ Ա և Տ սկզբնատառերով։ Հարսանեկան արարողութիւնը կատարուեցաւ ժամ 11 ու կէսին։ Կնքահայրերը, Մանսուրով եւ Նեստորովիչ, պսակներն ու մատանիները փոխանակեցին։ Արարողութենէն վերջ արքայական ամոլն եկեղեցւոյն մէջ ընդունեց դեսպանական մարմնոյն շնորհաւորութիւնները, յետ որոյ թափօրը նոյն կարգաւ պալատ վերադարձաւ։ Ժամ 1ին նախաճաշ տրուեցաւ պալատին մէջ։ Արքայական ամոլէն զատ ներկայ էին Պելկրատի մետրապոլիտը, նաև Ն. Վեհափառութեանց կնքահայրերն ու ազգականք։ Իրիկուան ճաշին մասնակցեցան դեսպանք, նախարարք և բարձրաստիճան պաշտօնատարք։ Քաղաքապետական խորհուրդը 40,000 Ֆր. քուէարկեց Թագաւորին հարսանեկան նուէր մ'ընելու համար, եւ 100,000 Ֆր. ալ քաղաքին աղքատներուն համար։ Արքայական զոյգը ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ երկրին ներսերը։ Քանի մը օր Սէմէնտրիա պիտի անցընէ։ Պելկրատի մէջ հանդէսներն երկու օր պիտի տեւեն։ Ժողովրդական խրախճանութիւններ սարքուած են մայրաքաղաքին եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ։ Մետրապոլիտին հրամանաւ յատուկ պատարագ մատուցուեցաւ Սերպիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ։

ՀՐԵԱՅՔ Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Գաղթող Հրեայք խմբովին դարձեալ Ռումանիա կ'դառնան։ Ռումէն իշխանութիւնք օգնութեան և վերադարձի ձրի միջոցներ կ'հայթայթեն անոնց։ Այսպէս վերադարձող Հրէից թիւը մինչեւ հիմա 3000ի կ'հասնի։ Վիեննայի, Ֆրանքֆորդի, Ռոտէրտամի Ռումէն Ներկայացուցիչք միջամտած են գաղթողներն ի Ռումանիա վերադարձնելու համար։

ԱՇԱՆԴԻՆԵՐԸ նորէն ապստամբեր են անգլ. իշխանութեանց դէմ, կը յիշուի թէ գնդապետ Ուիլքօքս դեռ վերջերս մեծ յաղթութիւն մը տարաւ անոնց վրայ։ Այս անգամ ապստամբութիւնն աւելի մեծ ծաւալ գտած է։

ԷՋ ՄԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ՈՒՄՊԵՐԴՕ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Ումպերդօ դեռ տասնեմէկ տարեկան չկար երբ 1855ին կորսնցուց իր մայրը։ Թէև այնքան մանկահասակ, այս դէպք խորին և ծանր ցաւ պատճառեց անոր. և տասնեմէկ տարի վերջ, երբ այլ ևս ազատ էր իր բնակավայրն ի՛նք ընտրելու, շարունակ կ'բնակէր ի Միլան՝ Ռէալէ(արքայական) ամարանոցին մէջ, զոր իր հայր իրեն տուած էր, և մասնաւորապէս սիրելի և նուիրական էր իրեն իբրև ծննդավայրն իր մօր։ Միշտ ջերմեռանդութեամբ պահեց այն սենեակները, զորս իր մայր գործածած էր իր պատանեկութեան և երիտասարդութեան միջոցին, և իրենց հին վիճակին վրայ բնաւ փոփոխութիւն չկրեցին։ Ումպերդօ տասնչորս տարեկան հասակին Հարիւրապետ անուանուեցաւ հաշւեւոր «Բէքմոնդական կիսաբաժնին» հետեւակազօրաց Գ. վաշտին, և յաջորդ տարին, երբ Աւստրիոյ դէմ շարժումը պատերազմի մը ծաւալն սկսաւ առնել, նոյն Վաշտին մէջ հազարապետի աստիճանին բարձրացաւ։ Թէև իր տարիքին պզտիկութիւնը կ'արգիլէր զինքը պատերազմական գործողութեան մը մէջ մտնելէ, խնդրեց որ իր հայր արտօնէ զինք բանակին ընկերանալ և Վիքդոր Էմմանուէլ անձամբ ինք տուաւ անոր առաջին գործնական դասերը զինուորական գործոց մէջ։

Իր հօր կենդանութեան ժամանակ, անոր (Վիքդոր Էմմանուէլի) հզօր անձնաւորութիւնն ա՛յն աստիճան անշքացուցած էր իր զաւակներուն անձնաւորութիւնը, որ Ումպերդօ շատ քիչ ծանօթ էր երբ Գահուն յաջորդեց. բայց իր հայր ջանացած էր միշտ զայն ժողովրդական ընելու ամբողջ Իտալիոյ մէջ։ 1862ին իշխանն ընդունեց «Աստղային Նիզակաւորաց» վաշտին հրամանատարութիւնը, և նոյն տարւոյ Սեպտ.ին Գ. կարգի զօրավար եղաւ իր քրոջ Մարիա Պիայի՝ Բորդուկալի Թագաւորին հետ ամուսնութեան առթիւ։ Իշխան Ումպերդօ իր քրոջ ընկերացաւ մինչև Լիզպոնա, և Իտալիա վերադառնալէ առաջ այցելութիւն մը տուաւ Թունուզի Պէյին՝ որ իրեն շնորհեց ամենաբարձր պատուանշանը։ 1864ին պատերազմական նախարարին տրամադրութեան ներքև դրուելով, իշխանն ուրիշ ճամբորդութիւն մ'ալ ըրաւ արտասահման՝ ուղեկցութեամբ իր զինուորական կառավարիչ զօրավար Ռոսսիի և իր թիկնապահներուն, այցելելով Իտալիոյ բարեկամ քանի մը արքունեաց, ի միջի այլոց Բարիզի արքունիքին։ Այցելեց Շալօնի բանակեղը, և ջերմագին ընդունելութեան արժանացաւ Ֆրանսացի զինուորներէն ի նշան այն համակրութեան զոր կ'տածէին Վիքդոր Էմմանուէլի համար որ այնքան քաջաբար կռուած էր իրենց մէջ։

1866 Մայիսին Ումպերդօ հրաւիրուեցաւ անդամակցիլ այն Պատերազմական Խորհուրդին, որ կ'պատրաստէր Վենետիկեան գաւառները [Վենեցիա] Աւստրիացւոց ձեռքէն առնելու ծրագիրը։ Հիմա նո՛յն դժուարութիւնք ծագեցան ինչ որ ծագած էին իր հօր ժամանակ, երբ իբրեւ գահաժառանգ չէր քաջալերուէր իր Ֆերտինանտ եղբօր հետ մասնակցելու իտալական անկախութեան առաջին ճակատամարտներուն։ Աւստրիոյ դէմ ծանր պատերազմի մը մէջ, որուն տեւողութիւնը կանխատեսել կարելի չէր, Թագաւորին և իր որդւոց առջեւ ելնելիք վտանգներն արգելք կ'ըլլային սպայակոյտի պետին ծրագրերուն։ Զօրավար Ալֆոնսօ Լա Մարմօրա, որուն առաջարկուեցաւ այս պաշտօն, մերժեց զայն, չկրնալով ըմբռնել թէ ի՛նչպէս պիտի կրնար իր զինուորական պարտաւորութիւններն համաձայնեցնել Սավոյայի Տան համար ունեցած խորին համակրութեան հետ։ Հարիւրապետ Լուիճի Քիրալա, նոյն տարին բանակը շարժման մէջ դնելուն վրայ յիշատակագրի մը մէջ, կ'ըսէ։—«Զօր. Չիալտինի այս գործին յարակից դժուարութեանց վրայ ա՛յնքան մեծ համոզում գոյացուցած էր որ Լա Մարմօրայի ըրածէն ա՛լ աւելի առաջ գնաց, բացէ ի բաց մերժեց իր հրամաններուն ներքեւ ունենալ Թագաւորին զաւակները, ո՛չ թէ անշուշտ իշխող Տան հանդէպ անձնուիրութեան պակասութեան պատճառաւ, այլ զինուորական ծանր նկատումներու պատճառաւ։ Անոնք մնաց իր որոշման մէջ, և մերժեց ո և է մասնակցութիւն պատերազմին ընդհանուր ընթացքին մէջ։» Բայց Վիքդոր Էմմանուէլ սանցեց եւ ո՛չ մէկուն տեղի տուաւ. հաստատապէս որոշած էր իր զաւակներուն հետ գործօն մասնակցութիւն մ'ունենալ կռուոյն մէջ, և Լա Մարմօրա ի վերջոյ տեղի տուաւ Թագաւորին, եւ Սպայակոյտին պետ եղաւ, Ումպերդօ իշխանին տրուեցաւ Տասնեւվեցերորդ Զօրաբաժնին հրամանատարութիւնը, որ կ'բաղկանար չորս վաշտ հետեւակազօրքերէ, երկու գունդ հրացանակիրներէ, ինչպէս նաև հեծելազօրքէ և թնդանօթաձիգէ։ Աւելորդ է ծանրանալ այդ պատերազմին դէպքերուն վրայ, որ այնքան եռանդով սկսաւ, բայց Իտալիոյ համար պարտութեամբ վերջացաւ հուսկ ապա. բայց քանի մը խօսք կ'արժէ նուիրել Վիլլաֆրանքայի կռուոյն, ուր Ումպերդօ առաջին անգամ ըլլալով ընդունեց կրակի մկրտութիւնը։ Ճակատամարտը տեղի ունեցաւ իտալական Տասնեւվեցերորդ Զօրաբաժնին և աւստրիական հեծելազօրաց երկու կիսաբաժիններուն միջեւ, որոց կ'հրամայէին Բուլց և Պուեանովիչ։ Ականատես մը հետեւեալ կերպով կ'նկարագրէ.—«Իշխան Ումպերդօ իր սպայակոյտէն շրջապատուած, հրամաններ կուտար Ռէվէլ և Ֆէրրէրօ զօրավարներուն, իր զօրագունդին առաջացեալ մէկ կէտին վրայ կեցած, մինչդեռ հազարապետ Մինօդի կը ծանուցանէր թշնամի հեծելազօրաց մէկ յարձակումը, և գրեթէ նոյն պահուն Ուհլաններու ԺԲ. զօրագունդը, հրամանատարութեամբ կոմս Դրանիի, մոլեգնաբար կ'խուժէր Իտալացւոց վրայ։ Ափ մը իտալացի հեծեալներ, ինքզինքնին նետելով առաջացող Ուհլաններուն և Ումպերդոյի ու իր սպայակոյտին ձեւացուցած խումբին մէ-

ևս, խառնաշփոթութիւն մը ձգեցին Թշնամիին կարգերուն մէջ, առանց սակայն բոլորովին ի դերեւ հանելու յարձակումը, որովհետեւ Ուհլանք եկան սրացան ամենայն արագութեամբ և Իտալացիք քառասմբակ սկսան դէպ ի ետ երթալ։ Աւստրիացիք չփման մէջ էին ա՛յն խումբին հետ, որոյ կեդրոնն էր իշխան Ումպէրդօ, և պահ մը ամէն ինչ աներեւոյթ ըլլալ կը թուէր մոլոր և փոշիի ամպի մը ներքեւ։ Բայց երբ հովը անհետ եղաւ, մթնոլորտը դարձեալ պայծառացաւ, իշխանն երեւցաւ հանդարտ և պինդ կեցած 49րդ հետեւակազօրաց 4րդ գունդին մէջտեղը, և «Սավոյա» աղաղակն որոտագոչ հնչուեցաւ օդին մէջ։ Ումպէրդօ մին էր այն սակաւաթիւ քաջերէն որք իրենց հաժետներուն վրայ մնացած էին աւստրիական յարձակման ուժգնութեան ներքեւ, և սակաւաթիւ հետեւորդներով ինքզինքը նետած էր քառակուսիին մէջ, կորելով անցնելով աւստրիական գիծերը։» Իշխանը քանիցս կրակ ըրաւ թշնամիին վրայ իր փոքրաթիւ ուժերով, և ա՛յնպիսի մոլեգնութեամբ և թափով որ քան հոգւով միայն ինքզինքը Վիլլաֆրանքայի մէջ կոզմը գտաւ։ (Շար.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Շէյխ—իւլ—Իսլամի խորհրդական անուանուեցաւ Վեհ. Սուլթանին կրօնական ընթերցող Ապտ—իւլ—Ֆատտ Բաշիտ էֆ.։ Բրէվէզայի Նախագատ Ատենին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ կայս. իրաւագիտական վարժարանին շրջանաւարտ Մէհմէտ Համտի էֆ.։

—Ա. Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. պալատան խոհանոցներուն քննիչ Ճէվատ պէյի։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ սովելոց ի նպաստ հանգանակութեան գումարն 172781 5/8 ղ.ի յանգած է։

—Մէքքէէ Հնդկաստանի սովելոց նպաստահաւաք յանձնաժողովին քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Մէքքէի Էմիրը 400 ոսկի, Հիճազի կուսակալ Հէր. Բաթիգ փաշա 100 ոսկի և ժողովուրդն ալ 1500 ոսկի նուիրած են ի նպաստ Հնդկաստանի սովելոց։

ԿԱՅՍ. ՅՈԲԵԼԵԱՆ. — Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան 25 ամեայ յոբելեանին ի յիշատակ, Իզմիրի զօրանոցին դիմացի հրապարակին վրայ մարմարեայ հոյակապ աղբիւր մը կը կառուցուի, վրան ժամացոյցի աշտարակով մը, որ գիշերներն ելեկտրական լուսով պիտի լուսաւորուի։

—Բոլոր Բուշտիէ վարժարաններուն մրցանակաբաշխութեան հանդէսները կայս. յոբելեանին օրը պիտի կատարուին։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՈՐԲԱՆՈՑԸ. — Թուրք թերթերը կ'ծանուցանեն թէ կայս. յոբելեանին ի յիշատակ, Հայտար—Փաշայի Աճը—Պատէմ կոչուած տեղը կառուցանելի համազգային որբանոցը 2 չէնքէ պիտի բաղկանայ, որք առ այժմ 1500 որբ պիտի կրնան պատսպարել։ Հիմնարկէքը պիտի կատարուի կայս. յոբելեանին օրը։

ԿԱՅՍ. ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Ռուսիոյ Զարին, Սաքս—Քօպուրկ—Կոթայի Ալֆրէտ դքսին մահուան առթիւ։ Ինչպէս յայտնի է, դուքսը Զարին հօրաքրոջ հետ ամուսնացած էր։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Վիքդոր Էմմանուէլ Գ. Թագաւորն հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, Ումպէրդօ Թագաւորին մահուան առթիւ իր ուղղած կայս. ցաւակցութեան հեռագրին համար։

ԱԹԷՆՔԻ լրագրաց խօսքին նայելով, հելլէն դեսպան իշխան Մավրոքորտադօ, որ այս պահուս Բարիզ կը գտնուի, իր կառավարութեան կողմէ Աթէնք կանչուած է, Թուրքիոյ հետ առկախ մնացած զանազան խնդիրներու վրայ իր կարծիքն յայտնելու և խորհուրդ տալու համար։

—Հելլէն կառավարութիւնը նախատեսելով որ Թուրքահելլէն հիւպատոսական պայմանագրին վրայ վիճաբանութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Սպիտակ Տետրակ մը պատրաստած է, որ կ'պարունակէ հիւպատոսական պայմանագրին վերաբերեալ բովանդակ պաշտօնական թղթակցութիւնն ու յիշատակագրերը։

ՖԱՆԳԱՏ.— Մէկ քանի վաճառականք ձեռնհաս պաշտօնատան բողոքագիր մը մատուցին Քարափանց ընկերութեան դէմ, որով կ'գանգատին թէ տեղական արտադրութիւն եղող գուլպաներէն քարափի ծանր տուրք կ'առնէ, մինչդեռ օտ. գուլպաները մաքսատուրքէ ազատ են։

—Ղալաթիոյ Մաքսատան Վարչութիւնը Քարափանց ընկերութեան դէմ գանգատած է թէ հակառակ կրկնակի ազդարարութեան, դարձեալ կ'շարունակէ ալքօլի տակառները պահել քարափին վրայ։ Մաքսային Վարչութիւնը կ'պահանջէ որ ալքօլի տակառները քարափին վրայ չհանուին, այլ ուղղակի մաւոնաներով զրկուին քաղաքի մթերանոցներն ի Զալուպալու։

ՍԱՄՈՍԻ ԳՈՐԾԵՐԸ.— Սամոսի ընդհ. ժողովին նախագահը, քարտուղարն և յիսուն անդամք հեռագիր մը ուղղած են առ Վեհ. Սուլթանն, որով շնորհակալութիւն կ'յայտնեն Նազըմ պէյի՝ յատուկ պաշտօնով Սամոս զըրկուելուն համար։ Նազըմ պէյ արդէն Պոլիս վերադարձած է։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Կիր. օրը, Սերպիական դեսպանատան մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագէն վերջ, որուն ներկայ գտնուեցան նաև Ցունաց Պատր. փոխանորդն ու Սինոդին քարտուղարն ի դիմաց տիեզերական Պատրիարքին, Սերպ դեսպան Մ. Միյաթովիչ, դեսպանատան պաշտօնեաներուն մէջ, ընդունելութիւն մը կատարեց և ճաշ մը տուաւ։ Սեղանին վրայ բաժակներ առաջարկուեցան Սերպիոյ նորապսակ Թագաւորին և Թագուհւոյն և տիեզերական Պատրիարքին կենաց։ Սերպ դեսպանը յանուն գաղթականութեան, շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց արքայական ամոլին։ Ցունաց տիեզերական Պատրիարքն ալ շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Սերպիոյ Թագաւորին և Թագուհւոյն։ Ալեքսանդր Թագաւոր հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց։ Վեհ. Սուլթանն ու կայս. կառավարութիւնն ևս իրենց շնորհաւորութիւնները հաղորդել տուին Սերպ դեսպանին։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀՆ, որ այժմ Բարիզ կը գտնուի, անցեալ Եշ. օր իր ներկայութեան ընդունեց դեսպանական մարմինը։ Պապական Նուիրակը, իբրև երիցագոյն անդամ դեսպանական մարմնոյն, ուղերձ մը կարդալով բարի գալուստ մաղթեց Շահին։ Պարսկաստանի պատերազմական նախարար զօրավար Նազար աղա պարսկերէնի թարգմանեց սոյն ուղերձը։ Ցետոյ Շահն ոտք ելնելով, համախմբուած դեսպաններուն շուրջը դարձաւ, և Էլիզէի արարողապետ Մ. Քրոզիէ դեսպանները մի առ մի անուամբ ծանօթացուց Շահին։ Ն. Վեհափառութիւն ամէնուն հետ ալ մէկ երկու վայրկեան տեսակցեցաւ, բայց իր տեսակցութիւն շատ երկար տեւեց օսմ. դեսպան Մունիր պէյի և ռուս դեսպան Մ. Ուրուսովի հետ։

ԲԱՄՊԱԿԻՆ գինը կ'իջնէ Եւրոպիոյ մէջ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Մ. Զէրպաչէվ Վիեննայէ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Կայս. հրամանաւ, ծովային նախարարութիւնը Ճենովայի Անսալտօ նաւարանէն պիտի գնէ երկու Թորփիլանաւ, որք նաւաշինութեան արուեստին բոլոր կատարելութեամբ օժտուած պիտի ըլլան, և մէկ ժամու մէջ 26 ծովային մղոն սրընթացութիւն պիտի ունենան։ Այս երկու Թորփիլանաւեր այժմ շինուելու վրայ են, և մէկ քանի ամիսէն պիտի աւարտին։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ կուսակալութիւնը 20,000 ոսկի պիտի հանգանակէ ի նպաստ Հիճազի երկաթուղւոյ շինութեան։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնն որոշեց յատուկ պահապաններ և նորոգիչներ կարգել այն ճանապարհներուն համար, որք արդէն շինուած և շինուելու վրայ են գաւառներու մէջ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ.—Անգլ. դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնոր երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ—Եպարքոսին հետ։ Ցետոյ տեսնել ուզեց նաև Արտաքին գործոց նախարարը, բայց Ն. Վսեմութիւնը բացակայ էր։

—Աւստրիական դեսպան Պառոն Գալիչէ երէկ տեսակցեցաւ Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սայիտ փաշայի հետ։

—Սերպիական դեսպանը, ամերիկեան և հելլենական գործակատարներն ևս երէկ Բ. Դուռն երթալով Արտաքին գործոց նախարարը տեսնել ուզեցին, բայց Ն. Վսեմութեան բացակայութեան պատճառաւ, չկրցան և իրենց այցաքարտերը թողուցին։

—Հանրային Պարտուց Վարչութեան և Օսմ. կայս. Պանքային Տնօրէններն երէկ ելմտական նախարարին հետ խորհրդակցեցան ինչ ինչ ելմտական գործերու վրայ։

ԱՖՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ կուսակալ Հաֆըզ փաշայի որդին՝ Էքրէմ պէյ կայս. արտօնութեամբ Գերմանիա պիտի երթայ իր զինուորական ուսումը կատարելագործելու գերման բանակին մէջ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ.—Իզմիրի Հաճի Տավուտ ընկերութիւնն և հելլենական Բանդալէոն ընկերութիւնը բանակցութեան մտած են, իրարու հետ ձուլուելու և շոգենաւային մեծ ընկերութիւն մը կազմելու համար։ Եթէ առաջադրուած միութիւնն ի գլուխ ելնէ, ընկերութիւնն առ այժմ 19 շոգենաւ պիտի բանեցնէ Սև ծովու և Միջերկրականի մէջ, և զօրաւոր մրցում մը պիտի մղէ օտար ընկերութեանց դէմ։ Ուրիշ սրընթաց շոգենաւեր ալ պիտի գնէ, Ցունաստանի և եւրոպական նաւահանգիստներու միջև բանեցնելու համար։

—Կիպրոսի, Շիրայի և Պիրէոսի դրամատէրներն ալ կ'աշխատին շոգենաւային մեծ ընկերութիւն մը կազմելու։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան Զէրնաուրէց պահականաւն երէկ Նիկոմիդիոյէ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ԻԶՄԻՐԻ ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — «Զեր Իզմիրի ուշիմ Թղթակիցը կրնա՞յ բացատրութիւն մը տալ մեզ սա կարի հետաքրքրական երեւոյթին թէ, ինչո՞ւ է որ Իզմիրի մէջ մինչեւ հիմա ժանտախտէ բռնուած տասն և ինն անձերուն մէջ նախամօր Եւայի ներկայացուցիչներէն և ո՛չ մին կ'գտնուի»։

Բերպոյ մը

ՀԱՆՔԱՄՈՒԽԻՆ գինն Եւրոպական հրապարակներուն վրայ երթալով կը բարձրանայ։ Երէկ 2 շիլին վրայ դրուած է։ Էրէկլիի հանքամուխին տէրերն այս բարձրացումէն կ'օգտուին։

ԹՈՒՖԱՏ գացող քննիչ յանձնաժողովն իր պաշտօնն աւարտելով, ճամբայ ելած է Պոլիս վերադառնալու համար։

ՕՏԵՍԱՅԷ հասնող ռուս թղթաբեր շոգենաւն երէկ 48 ձի բերաւ օսմ. բանակին համար։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլ. նաւատորմը շաբթուս Փորփոռէ Հաննա (Կրետէ) պիտի երթայ։

ԿԵՂԾՄԱՇԿ.— Բերա-Բալաս պանդոկին սպասուհիներէն մին կեղծմաշկէ վարակուելով, Ֆրանսական հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ։ Պանդոկը պիտի ապանեխուի։

ՋԷՅԹՈՒՆ ՊՈՒՐՆՈՒՅԻ կայս. վառօդարանին համար Եւրոպա յանձնարարուած նոր մեքենաները մաս առ մաս հանելու վրայ են։ Նոյն գործարանն ի մօտոյ կարող պիտի ըլլայ մեծաքանակ պայթուցիկ ռումբ արտադրելու Քրուբի թնդանօթներուն համար։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Րըտվան փաշա իր վերջին հիւանդութենէն բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ վերսկսաւ իր պաշտօնատեղին յաճախել։

ԿՐԵՏԷԷ գաղթող խլամ կիներուն կաթնկեր մանուկներուն համար, Ելմտական նախարարութիւնը, կայս. հրամանաւ, 40ական ղչ. ամսական պիտի վճարէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ արդէն տեղեկութիւն տուած էինք այս աղէտալի հրդեհին վրայ, որ երկու մարդաշ մանուկներու մահուան պատճառ եղած էր։ Այրած շէնքն ու մէջի ապրանքները զատ զատ ապահովագրուած էին, որով կասկած կայ թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է, մանաւանդ որ հրդեհին ծագումէն քիչ վերջը նպարավաճառանոցն ամէն կողմէ բոցերու մէջ էր։ Ցաւալի է որ յորմէ հետէ ապահովագրութիւնք շատցան, հրձգութեան չարաշահութիւնք ալ նոյն համեմատութեամբ աւելցան։ Հիսար-Տիպի հրդեհն ալ, որ այնքան աղքատ ընտանիքներու թշուառութեան պատճառ եղաւ, ո՞չ ապաքէն Ենի-Գաբուի Մուխթար Համբարձումին չարաշահութեան արդիւնքն էր։ Ականատեսներ կ'պատմեն թէ Ղալաթիոյ այրած նպարավաճառանոցն, որ ամէն իրիկուն մինչեւ ժամ 3 բաց էր, կիր. գիշեր սովորականէն շատ կանուխ գոցուած էր երեք ամուր կղպանքներով, զորս մեծ դժուարութեամբ կարելի եղեր է կոտրել, երբ արդէն հրդեհը ծաւալած էր։ Այրած մանուկներէն մին 5 տարեկան էր և միւսն եռամսեայ կաթնկեր աղջիկ մը, որ դեռ չէր մկրտուած։ Հրդեհի միջոցին ոստիկանութիւնը ձերբակալեց մարդ մը որ պայուսակ մ'ի ձեռին կ'փախչէր։ Պայուսակը, որ կ'պարունակէր 30 ժամացոյց, այրած շէնքին յարակից խանութէ մը գողցուած էր։

Մ. Գ. ՃԱԼԵԱՆԻ

ԸՆԴՀ. ԱԶԳԱՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Պատրաստուած
Բարձրագոյն դասընթացքի
Ա. և Բ. տարիներուն համար

	Գին
Արեւելեան հին ազգեր (պտկըղդ.)	4 ղչ.
Հին Ցոյնք և Միջին Դար	5 »
Արդի և ժամանակակից պատմ.	5 »

Կեդրոնատեղին է Մատթէոսեան տպարան։ Կ'գտնուի նաև ուրիշ գրավաճառներու քով։ 3—1

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս առաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի (Ը. Ե.) սեպտեմբեր 4ին երեքշաբթի առտու։ Տարեթոշակն է է տասն եւ վեց [16] օսմ. ոսկի. 8 ոսկի սեպտեմբերի և միւս 8 ոսկին փետրվարի սկիզբը վճարելի։

Տնօրէնութիւնն ամէն ջանք և խընամք կ'տանի վարժարանս ամէն կերպով գոհացուցիչ և բարեկարգ վիճակի մէջ պահելու համար։

Արդէն իսկ գտնուած կարող ուսուցիչներու ծանօթ խումբին վրայ աւելցուած է Մինաս էֆ. Ճալեան։ Մանուկ էֆ. Թադէոսեան ևս պիտի ստանձնէ գեղագրութեան և գծագրութեան դասերը, իբրև մասնագէտ ուսուցիչ այդ ճիւղերուն։

Տիկին Չէմպըրս անձամբ պիտի հսկէ մասնաւորաբար փոքրիկներուն վրայ. բոլոր աշակերտներն արդէն կը գտնուին վարժարանին բժիշկին անմիջական հսկողութեանը տակ։

Նոր աշակերտներու արձանագրութեան համար ծնողքներ կամ խնամակալներ կ'հրաւիրուին անյապաղ դիմել վարժարանին Տնօրէն Տր. Չէմպըրսի (Պարտիզակ), որմէ կարելի է ստանալ պէտք եղած ամեն տեղեկութիւն, և կամ Մր. Փիթի Պայպըլ—Հաուզ, Կ. Պոլիս։ 10—10

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Բաղէշի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Վ. Չիլինկիրեան տեղեկագիր մը ղրկած է Պատրիարքարան, որուն մէջ կը պատմէ թէ, Բաղէշի գիւղերէն միոյն մէջ բնակող Հայ մը, ուրիշ կրօնքէ մէկու մը հետ, պայման կ'դնէ որ եթէ Թղթախաղին մէջ խաղը կորսնցնէ պարտաւորուած ըլլայ իր 15 տարեկան աղջիկն անոր կնութեան տալ, և արդարև խաղը կորսնցնելով, կ'ստիպէ աղջիկն հետեւիլ իրեն և համոզուիլ իր ցոյց տուած անձին ընկերանալու։ Աղջիկն իր հօրը սպառնալիքէն վախնալով, առ երեսս հաւանութիւն կը յայտնէ և նոյն գիշերն իսկ ընտանեկան յարկէն խոյս տալով, գիւղէ գիւղ թափառելով վերջապէս անօթի եւ բոկոտն կ'յաջողի Բաղէշ հասնիլ եւ կը դիմէ ուղղակի Առաջնորդարան։ Խեղճ աղջիկը լալով խնդրեր է Առաջնորդէն որ զինքը չվերադարձնէ այլ եւս։ Տ. Եղիշէ Վրդ. յայտնելով թէ աղջիկն Առաջնորդարանին մէջ վար դրած է, Ս. Պատրիարքէն անմիջական հրաման եւ տնօրինութիւն խնդրած է։ Ս. Պատրիարքն երէկ հեռագրեց Տ. Եղիշէ Վ.ի թէ պէտք է պահէ զայն Առաջնորդարանը, մինչեւ որ անոր մասին տնօրէնութիւն մը ըլլայ Պատրիարքարանի կողմէ։

—Նպաստից Ցանձնաժողովոյ այս օրուան նիստին մէջ, որ կ'գումարուի Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, չի կարծուիր որ Օրակարգի խնդիրները նկատողութեան առնուին, վասն զի Ս. Պատրիարքը պաշտօնապէս Ցանձնաժողովին պիտի հաղորդէ հանգուցեալ ռուսահայ բարերար Պ. Զանչեանցի մահուան գոյժը, որմէ վերջը Ս. Նախագահն «Հոգւոց» պիտի ըսէ և ի յարգանս հանգուցելոյն յիշատակին նիստը վերջացած պիտի համարուի։ Ցանձնաժողովը խորհրդակցութիւն պիտի կատարէ հանգուցելոյն հոգւոյն համար պատարագ և պաշտօն մատուցանելու կարգադրութեանց վրայ։

—Ս. Պատրիարքն հեռագրաւ տեղեկութիւն ուզած է Ռուսաստանէ թէ Պ. Զանչեանց ամուսնացեա՞լ է, զաւակ ունի՞, և կամ մօտ ազգական ո՞վ ունի, որպէս զի Ն. Սրբազնութիւն հարկ եղած մխիթարականն ուղղէ իր օրհնութիւններովը։

—Երզնկայի Նորակազմ Ուսումն. Խորհուրդը, կազմական կանոնագրի տրամադրութեան համաձայն, քաղաքին թէ՛ արական և թէ իգական վարժարանաց շրջանաւարտ կարգերու քննութիւնները կատարեր է։ Գաւառային Ուսումն. Խորհուրդը մտադիր է եղեր նաև գաւառին միացեալ և ոչ—միացեալ բոլոր վարժարանաց միօրինակ ծրագիր մը պատրաստել ուսման է՛ն կարեւոր ու գործնական ճիւղերն ընտրանօք աւանդելու համար։ Վիճակին Նորընտիր Քաղաքական Ժողովն ալ գովելի եռանդով կ'շարունակէ իր կարեւոր պաշտօնը, և սուղ միջոցի մէջ իր պաշտօնավարութիւնն արդիւնաւոր ըրած է. գաւառին Ուսումնական Խորհրդոյ հետ համերաշխաբար կ'ջանայ գոնէ մէկ—երկու տեսակ ձեռնուկ արհեստներ մտցնել վարժարանաց մէջ, ինչ որ մեծ բարիք մը պիտի ըլլայ նորահաս սերունդին համար։

—Գադըգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ նորոգ ընտրութիւնը կատարուելով, անգամ ընտրուեր են Համբարձումեան Գասպար, Մանուկեան Մկրտիչ, Սամուէլեան Բարսեղ, Աւետիսեան Թովմաս, Նազգաշեան Գրիգոր, Քէմհաճեան Ռուբէն և Նորինեան Աբրահամ էֆ.ները։

—Խասն ժողովն հրաւիրուած է յառաջիկայ Ուր. օր նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։

—Հանգուցեալ Եղիա էֆ. Մաղաքեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 2 օսմ. ոսկի նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին՝ Ցովհաննէս էֆ. Կիւմիւշեան, բնակեալ ի Մարսէյլ։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Խ. ՔՀՆԹ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ (Աք եէ [illegible]).—Ստացանք 70 ղրշ։ Ընկալագիրն Այսրնի Գործակալութեան քովն է։

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱՓԱԶԱՐ

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 6ին (Ն. Տ.), Եշ. առաւօտ։ Թէ՛ շէնքի մասին եղած էական փոփոխութեանց և թէ ներքին կարգադրութեանց մէջ եղած կարեւոր բարւոքումներու պատճառով, վարժարանն ամէն ժամանակէ աւելի լաւ կերպով կարող պիտի ըլլայ իր գործը կատարել։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը, և կէսը Ցունվ.ի սկիզբը։ Դաշնակի դաս առնել փափաքողներէն 3 ոսկի աւելի կ'պահանջուի, իսկ երգեհոնի համար՝ 1 1/2 ոսկի։

Ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ փափաքողները կրնան գրել Տնօրէն Պատ. Ցովսէփ Ա. Ճէճիզեանի, Ատաբազար։ 10—7

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ԲԵՔԻՆԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԾԱՆՐ ԿՈՐՈՒՍՏ ԴԱՇՆԱԿՑԱՑ

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, 6 Օգոստ.—Չիֆուի ճամբով առնուած տեղեկութեանց նայելով, Օգոստոս 5ին սոսկալի ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է Չինացիներուն և դաշնակից զօրաց միջև։ Տասնեւվեց հազար դաշնակից զօրք ճակատած են չինացի կանոնաւոր զօրաց դէմ, և հազար երկու հարիւր մեռեալ և վիրաւոր ունեցած են։ Ամէնէն ծանր կորուստները կրած են ռուսական և ճարոնական զօրքերը։ Կռիւը տեղի ունեցած է ի Բէյձանկ, Բեքինի ճամբուն վրայ։ Չինացիք ետ մղուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Օգոստ.—Ռոյթէր կ'իմանայ թէ Լի Հունկ Չանկի ինքնասպանութիւնը չէ ստուգուած։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ԻՆՔՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 6 Օգոստ.—Անգլիական դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Սըր Հիւկ Կրօֆըրը ինքնասպան եղաւ ըիվոլվէրի հարուածով մը։ Ցուսահատութեան պատճառն յայտնի չէ։

ՀՌՈՄ, 6 Օգոստ.—Երեսփ. Ժողովն արքայական գերդաստանին համար համակրութեան խանդավառ ցոյցի մը մէջտեղ, որոտընդոստ կեցցէներով և բուռն ծափերով որոշեց Ումպէրդօ Թագաւորին արձանը կանգնել, եւ ուղերձներ մատուցանել Վիքդոր Էմմանուէլ Թագաւորին եւ Մարգարիտա մայր Թագուհւոյն։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 6 Օգս.— Ալեքսանդր Թագաւոր իր հարսանեաց հանդէսին առթիւ բաժակ առաջարկելով այն վեհապետաց ի պատիւ, որոց դեսպանները ներկայ գտնուած էին, յայտարարեց թէ իր իշխանութեան ներքև Սերպիա հանդարտ, խաղաղ և յառաջդիմասէր ընթացք մը պիտի ունենայ, քաղաքակրթութեան տարր մը պիտի ըլլայ և երբեք արկածախնդիր ձեռնարկներու մէջ պիտի չգտնուի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Քեաշխարի չինահպատակ խլամ ժողովուրդը կ'ուզէ թօթափել Չինաստանի լուծը։ Ռուս մամուլը շատ գոհ է որ չինական զօրքերն այն կողմ զբաղիլ պիտի պարտաւորուին. (Քեաշխար երբեմն Չինաստանի կ'վերաբերէր, յետոյ Ռուսիոյ անցաւ, յետոյ դարձեալ Չինաստանի անցաւ։ Տեղւոյն խլամ բնակիչները շատ կարիճ մարդիկ են։ Ծ. ԽՄԲ.)

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Օգոստ.—Չինու դէպքերուն մասին այսօր հասած հեռագրերը կրնան սապէս ամփոփուիլ. Խռովութիւնք կ'աւելնան Վերին Եանկ Ձէի մէջ. Չինական զօրքերը մեծ բազմութեամբ կ'համախմբուին Բաօ—Դինկ—Ֆուի մէջ, Դիէնձինի հարաւակողմը։

—Դիէնձինէ քաշուած հեռագրերու նայելով, լուր առնուած է թէ դեսպանատուններուն պաշար զրկուիլը դադրած է։

—Ոչ մէկ պաշտօնական հեռագիր եկած է հաստատել Ռոյթէրի հեռագրած այն լուրը թէ Լի—Հունկ—Չանկ անձնասպան եղած է։

—Դիէնձինի շրջականներուն ողողումները կ'ուշացնեն դաշնակից զօրաց յառաջացումը։ Միջազգային զօրքերն յաղթեցին Չինացիներուն Բորդ—Սանկի մէջ, մեծ կորուստ պատճառելով անոնց։

ԲԱՐԻԶ.— Դիէնձինէ կ'հեռագրուի թէ միջազգային զօրաց հրամանատարք որոշեցին օգնական զօրքերու սպասել, Բեքինի վրայ քալելէ առաջ։

ԲԱՐԻԶ, 6 Օգս.—Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ ի պատիւ Շահին տրուած պաշտօնական հացկերոյթն այս իրիկուն տեղի ունեցաւ փայլուն կերպով։ Հրաւիրեալք շրջապատեցին և շնորհաւորեցին Շահը, որ շատ գոհունակ կ'երեւէր։

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Օգոստ.—Հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Զօր. Տէվէդ պաշարուած և անձնատուութիւնը մօտալուտ է։ Ոմանք ալ կ'ըսեն թէ իր առած վէրքերէն մեռած է։

ՀՌՈՄ.—Վիքդոր Էմմանուէլ Գ., Վիլհէլմ կայսեր ցաւակցական հեռագրին տուած պատասխանին մէջ կ'շեշտէ երկու երկիրներն իրարու միացնող կապերն ամրապնդելու հարկը։

ՕՏԵՍԱ.—Անցեալ կիրակի իրիկուն հրէական թաղին մէջ շփոթութիւնք ծագեցան, և Բշ. ու Գշ. օրերն ալ կրկնուեցան։ Գշ. իրիկուն կարգ մը Հրեայք արդէն փոխադրուած էին հիւանդանոցները։ Քանի մը հրէական վաճառատուններ վնասուեցան։ Կառավարչին մէկ յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ բազմաթիւ ձերբակալութիւնք եղած են։ Բարեկարգութիւնն այժմ վերահաստատուած է։

ՀՌՈՄ.—Քանի մը եպիսկոպոսներ հրահանգ խնդրեցին Վատիկանէ թէ ի՞նչ ընթացք պէտք է բռնեն ի յիշատակ Ումպէրդօ Թագաւորին հոգեհանգստեան պաշտօններուն առթիւ։ Վատիկան պատասխանեց թէ պարագայից և իրենց խղճին համեմատ կրնան շարժիլ։ Բաց ի չորս մեծ մայր—եկեղեցիներէն, Հռոմի մէջ կրնայ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուիլ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Մէքսի Դ.	Օ. Ո.	24 34
Ամէնէն բարձր գին	»	24 37
Ամէնէն վար գին	»	24 32 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 62 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	110 25
Ամէնէն վար գին	»	109 50
Թրամվայ	»	79 50
Ամէնէն բարձր գին	»	79 50

ԲԱՑՈՒՄ Ցլս. 25/7 Օգոս.

Օսմ. Քոնս. Մէքսի Դ. Օ. Ո.		24 33 1/2
» » ժամ 4 ու կէսին		24 33 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 50
» » ժ. 4 1/2ին		109 50
Թրամուէյ բաժնեթ.	Ղրշ.	625 —
» պարտաթ.	Ֆր.	464 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	Ֆր.	278 —
Քարափ Կ.Պոլսոյ	»	465 —
Թրամվայ	»	80 —
» ժ. 4 ու կէսին	»	80 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Լ.	4 22 1/2
Անատոլուի եկթ. պրտթ.	Ֆր.	498 —
» բժնթ.	Ա. Ո.	8 42
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Ֆր.	261 —
Քարափ Իզմիրի	»	— —
Քաէսի ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ո.	— —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օգուսռ	Օ. Ոսկի	1 15
» ուք օգոստոս	»	2 35
Ռումէլի Երկթ. Գ. »	Ֆր.	2 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բոլ Իմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտիէ ոսկեթ	»	108 01
Քրիմիը	»	51 04
Մէթալիք	»	97 —
Ռուսլ Թղթադրամ	»	8 60

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղչ.	108 3/4
» » » Առևտր.Թղթ.	»	108 1/2
» չէք	»	110 —
Բարիզ 3 ամիս Պնքյ.ի Թղթ.	Ֆր.	23 06 1/4
» » » Առևտր. Թղթ.	»	23 10
» չէք	»	22 87 1/2
Վիեննա մանտա 8 օր քուրօն		22 13
Պերլին չէք	մարք	18 65
Օտեսա չէք	րուպլ	08 60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԲԱՐԻԶ. 6 Օգոստ.

Օսմ. Քոնս. Մէքսի Դ. (բացմ.)	Ֆր.	23 10
» (փակ.)	»	23 10
» » » Գ	»	25 65
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	110 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	535 —
Օսմանիյէ	»	438 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100 22
Քրէտի Լիոնէ	»	1068 —
Պանք տը Բարի	»	1060 —
Իտալական Ռանթ	»	92 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 180
Թրամվայ	»	82 —
Դրամադէկզ. Ֆրանս. Պանքայի		3 —
Ցէֆանս Լօն, նոր փոխ".	»	— —

ԲԵՐԼԻՆ, 6 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	109 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 285
Դրամադէկզ	»	5 —

ՎԻԵՆՆԱ, 6 Օգոստ.

Փոխան. Բարիզի վրայ քուրօ		96 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	106 —
Օսմ. Ռէժի	»	287 —
» Լոնտոնի վրայ	»	243 —
Դրամադէկզ		4 1/2

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ կ'հրաւիրենք Հիւսէյինճեան Մազկավաճառատան Ազգին վրայ Դ. երեսին մէջ։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

سابلبورين
SALIBORINE

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ
ՎԱՆԻԼԱՅԻ ԹԷՕՏՕՐԻՏԻ ՊԱԼԱՇԻ
[Դեղափոշի]

Ընդդէմ ոտից գարշահոտութեան, քրքրտմունց և մատներուն մէջ գոյացած կոշտից.

Այս Սալիպօրին կոչուած փոշին առանց գաղրեցնելու ոտից բնական քրտինքն՝ երկու կամ երեք անգամ միայն գործածելով անվտանգ կերպով բոլորովին ոտից գարշահոտութիւն, քրքրտումն, մատներու մորթին կարծրացումն, մածուցիկ գարշահոտ հեղուկն և կեռալը կ'անհետացնէ։ Բաց աստի առանց ցաւ տալու ոտից մատներու մէջտեղ գոյացող կարծրացեալ մորթերը կ'անհետացնէ և քրտինքին հոտուիլը կ'դիւրացնէ. նաև սոյն Սալիպօրին կրնայ գործածուիլ ուսերու տակի և նոյնպէս ծածուկ տեղերու համար։

Գործածութեան եղանակին իւրաքանչիւր տուփի մէջ կ'գտնուի։ Կատարեալ բուժում միայն մէկ տուփով։

ԳԻՆ 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

Ընդհ. կեդրոնատեղին է Վասիլաքի Թէօտորիտի դեղարանն ի Ֆինճանճըլար Նº55

Կ'ծախուի նաև՝ Պօն—Մարշէն և ամէն առաջնակարգ դեղարաններն և դեղօրէից մթերանոցներն ինչպէս նաև անուանի կօշկավաճառներու քով։

Գաւառներէ 6 ղրշ.ի բոլ ղրկողին առանց ծախքի իրեն կ'ղրկուի մէկ տուփ Սալիպօրին։ 30—11

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 14,409,089 10.1
ՀԱՍՈՅԹ 1899 ՏԱՐՒՈՅ 3,073,226 13.11

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,509,273
ՀԱՍՈՅԹ 1899 ՏԱՐՒՈՅ 1,187,296

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առնենն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն շայարժակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերքներու ստուարութեամբ։—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխարժէքն 34,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՈԲԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյնօրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կ'կառավարուի։ Նաեւ ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորներէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակակից պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց։ Նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռօպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր Հայ ուսանող։

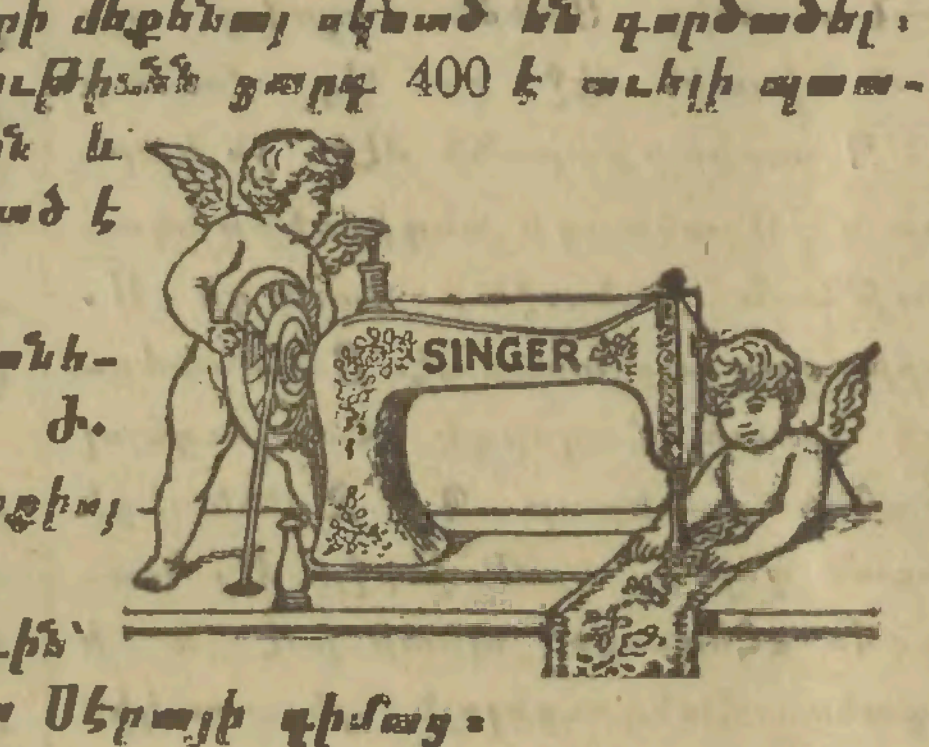
Հաստատութեան հոյակապ եւ քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Րումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գտնուող բարձրերուն ետեւը բլրի մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարն համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Րումէլի Հիսար։ 24—5

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՑԼԻՆԿԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ ասկաւնութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան առած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

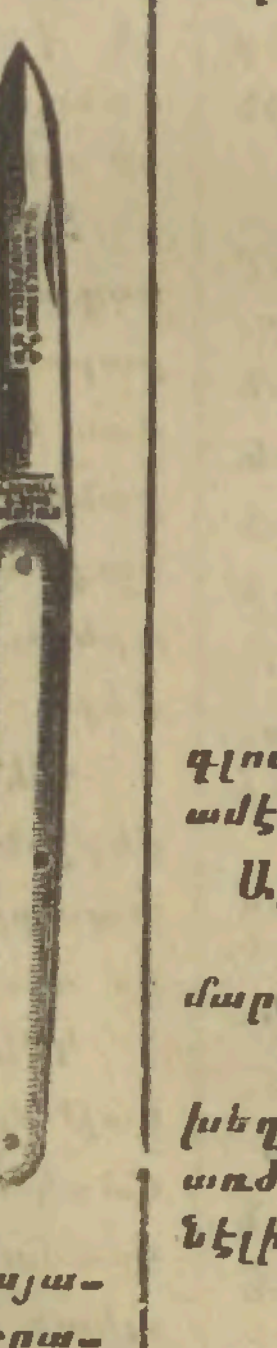
Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ Ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայցլինկեր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշանէ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ.) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.
Կեղծիքէն զգուշանալու համար վերինշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՈՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ղալաթիա, Եէնի Փոսթահանէ, Թիւ 1, 2, 3

Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ճօն Նովիլ և Որդւոց շինած զմելիները եւ կ'ծախուին Ղալաթիա Գէօրգ ալէյ խանին մէջ, Թիւ 1, 2, 3։ Զմելիներուն վրայ գործարանին յատուկ մարքան կայ։ Ոմանք անոնց կեղծը շինելով կ'ծախեն անգլ. կարդալ չգիտցողներուն։ Ասիկայ վնաս կ'պատճառէ Նովիլ գործարանին համբաւին։ Նոյն գործարանին շինածներն ահա՛ այս նշանները կ'կրեն, կեղծը չգնելու համար, պէտք է փնտռել նոյն նշանները՝ Նովիլի զմելիներուն, մկրատներուն, ածելիներուն, դանակներուն վրայ։—Այս գործարան բացուած է 1700 Ապրիլ 26 ին։

Սիտնէյ Նովիլ և Ընկ. ներկայացուցիչն են Միլների հռչակաւոր Դրամարկղներուն, համակ պողպատեայ, որք կատարելապէս ապահով են հրդեհի և գողի դէմ։ Պաշտօնական վկայագրերով ապացուցեալ է Միլների Դրամարկղներուն այս տոկունութիւնը։

Այս անգլ. Վաճառատան մէջ կը ծախուին նաեւ ընտիր դգալ, պատառաքաղ, ամէն տեսակ սեղանի սպասք, նաեւ պաֆօնէ սպասք, սօպաներ, ցամաքային և ծովային զօրաց յատուկ թափծու պիտոյք, ընդօրինակիչ մեքենայք, գրի մեքենայ Րէմինկթօնի, մազի մեքենայ, ջաղացքի փոկերն և պողպատեայ գործիքն, են. են։

Հեռաւոր տեղերէ ապսպրանք ընդփոյթ կ'գործադրուին։

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԴՈՐԻԱ

ԻՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ի ԼԻՆՏԷՆ ՇԹՐԱՍՍԷ
Գերմանիոյ ամէնէն ՄԵԾ և ամէնէն ՀԶՕՐ կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւն

Պահեստք	239,189,580 Ֆրանք
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476 »

ԱԺԱՆ ԵՒ ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն դրամագլուխ հայթայթել շաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնն առանց բժշկական քննութեան։

Այս կարգի ապահովագրեալ անձերու թիւն հասած է 1 ՄԻԼԻՈՆ 277,000ի

Վէրօրէլ Աբէօծ. —Միմիայն մէկ տարի շաբաթական Մէկ Փր. վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի, ընդունելու համար՝

1° 10,000 Փր. եթէ մահ պատահի։ 2° 15,000 Փր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։ 3° 200 օր, 5 Փր. ամենօրեայ հատուցում մը, ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, Թրամվէյի և Թիւնէլի արկածներու հետեւանքով։

Դիմումն. — ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Ընդհանուր Գործակալ ԷՄԻԼ ՖՕԿԼ
7, 8, 9 Ինայէթ Խան, Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքային դիմաց.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Զբաղումներս ստիպած էին զիս նստողական կեանք վարել, որուն հետեւանօք ամէն օր կ'տառապէի ՊՆԴՈՒԹԵՆԷ ու ՊԱՍՈՒՐԷ։ Շարունակ գլուխս կ'ցաւէր, աչքերս կ'մթննային ստամոքսս կ'խառնուէր և օր մը հանգիստ չունէի, պաւոսէն գոյացած պուշտերը մանաւանդ միշտ կ'խշխշային։ Բժշկի մը յանձնարարութեամբ ՏՔԴ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ գործածելէս քիչ յետոյ ստամոքսս չակուեցաւ, գլխուս ցաւերն անցան, պնդութիւնը ատուրճանարար բժշկուեցաւ և ոչ պաւոսէն և ոչ ալ պուշտերէն հետք չմնաց և հիմայ Տէր. Ֆրանքի առողջարեան դեղահատերուն շնորհիւ կատարելապէս առողջ կ'ապրիմ։

[Ֆրանսա Սէն Լոռան գաւառին կառավարիչ։ ԱԼՖՐԷՏՕ

Վերոյիշեալ դեղահատերը ճշմարտապէս միակ դարման են, Պնդութեան, պաւոսի և անոնցմէ գոյացած ամէն կարգի հիւանդութեանց. կանոնաւորաբար գործածուելով, ստամոքսն ու աղիքները կ'զօրացնեն ու մարսողութիւնը կ'դիւրացնեն։ Կ'ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 26—21

ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԿԸՄԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս, Սուլթան Համամ Թոփալեան Խան, Թիւ 18, 20, 22, 24.

Գ. Կըմինճեան և ընկ.եան վաճառատունը, որ պատրաստ զգեստեղինաց վաճառատուններուն մէջ կարեւոր դիրք մը գրաւած է իր վաճառած զգեստներուն տոկունութեան, ճաշակին և մանաւանդ աժնութեան համար, իր յաճախորդներուն նոր դիւրութիւն և գոհացում տալու նպատակաւ այս անգամ Եւրոպայէն բերել տուած է մեծաքանակ և նորաձեւ կերպասներ, զորս կարել կուտայ վարպետ դերձակներու։ Զգեստ գնել ուզողներուն կ'յանձնարարուի այս վաճառատուն, ուր սակարկութիւն չկայ։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրփուլի և Արեւելքի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ամէնիան	10500	Էսէրչիան	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրծիքըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արմաղիան	3500
Պօլըմպիան	8000	Աթէնեան	2500
Մօրեան	8000	Անատոլեան	2500
Պոսդոնեան	8000	Ալպանեան	2500
Ֆրիճիան	8000	Լէսպիան	2000
Քալէտոնեան	3700	[illegible]	[illegible]
Լիպոնեան	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3600	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3600		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանքը գրելով յանձնել ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ Քինքինայէ, մսի հիւթէ, ֆօսֆաթ տը շօէ և ջղային ու ոսկրային գրութիւնը զարգացնելու անհրաժեշտ նիւթերէ բաղադրուած կազդուրիչ ըմպելի մ'է. ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, դեղնութիւնը, Թոքախտ, ստամոքսի ցաւերը, դժուարամարսութիւնն ու փորհարութիւնը։ Նոր ապաքինողներ, ծերեր, կիներ, աղջիկներ, տկար կազմ ունեցողներ և տրբունք մէջ նիհարցող պատանիներ՝ գործածելով Վիալի Գինին, նոր այժ զօրանան։ Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարանաց և դեղի մթերանոցներու մէջ։ 53—30

ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ.— Անոնք որ փոքր գումարներու փոխարէն Նամակի փուլ կ'ղրկեն մեզ՝ պէտք է որ ապահովագրեն փուլ պարունակող Նամակը։ Այս առթիւ նորէն կ'յիշեցնենք թէ փոքր գումարներու փոխարէն ՆԱՄԱԿԻ ԲՈՒԼ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 40նոց բուլը 20 ղր.ի հաշուով միայն։

ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ախորժակով ուտել եւ կերածը մարսել բնական է մարդուս, հետեւաբար անոնք որ ախորժակ չունին եւ կերածնին չեն կրնար մարսել, ստամոքսի հիւանդութեան ենթակայ են։ Մարդուս սնունդը երեք տեսակէ բաղկացած է՝ մսային, իւղային եւ ալիւրային, եւ այս երեք նիւթերն ալ մարսելու համար ստամոքսին մէջ զատ զատ գործարաններ կան որոնց իւրաքանչիւրին մէջ պատրաստուած խմորը իր ճիւղին յատուկ սնունդը մարսելով արիւնի միսի եւ ոսկորի կը վերածէ զայն։ Ալիւրային նիւթերը մարսեցնող խմորը տիաստազ, մսայինը մարսեցնողը բէբսին եւ իւղայինը մարսեցնողը բանկրէաթին կ'անուանուի։ ԷԼԻՔՍԻՐ ԹԻՋՆ ամէն կարգի սննդեղէնը մարսեցնող այս երեք խմորներն ալ կը պարունակէ իր մէջ եւ այս առաւելութեանը շնորհիւ Մարսողութեան համար հազուագիւտ գանձ մ'է։ Ստամոքսի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները, գլխաւորաբար, դժուարամարսութիւնը, քացախը, խիթերն ու փսխումը կարճ ժամանակի մէջ հիմնապէս կը բուժէ ԷԼԻՔՍԻՐ ԹԻՋՆ, որ կը ծախուի մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու դեղարաններուն եւ մթերանոցներուն մէջ։

ԾԱՂԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՏԻԿԻՆ Ս. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Մեծ—Նոր Խանի մէջ, վարի յարկ Թիւ 47

Հոլանտայ Մօտերազարդարման յատուկ սոյն վաճառատունը՝ կ'արժէ՛ անգամ մը այցելել՝ ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ։ Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և վայելչօրէն՝ ճոխ զարդարանքով, ուր միշտ պատրաստ կայ ամէն տեսակ, մետաքս երիզ, լէժոն ծաղիկ, կրլանդ, քօղք, ձեռնոց, սնտուկ, արծաթապատ տփսէ եւ մկրտութեան հագուստ։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Փր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊՐՈՒՍԱ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 6ին [Ն. Տ.]։ Տարեթոշակն է 12 ոսկի օսմ. կէսը կանխիկ և կէսը Փետր.ի սկիզբը վճարել։ 12 մէճիտյէ յաւելուածաբար կ'առնուի դաշնակի համար։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու համար գրել առ Մարտիրոս էֆ. Նիկողոսեան Պրուսա։ 25—5

ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԳԻՏՆԱԼ ԹԷ մեզի ղրկուած յօդուածները և այլն եթէ չորս ծայրերը կտրուած պահարանի մէջ դրուին, միայն 5 կամ 10 փարանոց փոսթայի փուլ փակցնել բաւական է համաձայն Փոսթատարական օրէնքին։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ
«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (38)

ՔԻՒՏԷՔՐՄԱՆ

ԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲԱՆ

[ՎԷՊ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ]

ԺԱ.

Միւս կողմէ պանդոկապետն ալ, Գիւղապետի պաշտօնը չկորսնցնելու վախով, ամէն ճիգ թափեց գրգռուած ամբոխն հանդարտեցնելու համար։ Իսկ Ֆրից Մարքէլ, միշտ պատուհանին եզրը, հեգնող դէմք մը առած էր, իբր թէ այս տեսարանէն մեծ հաճոյք կ'զգար։ Երէցն աչքէ չէր հեռացներ Պոլէսլաւն ու Ռէժինը, ջանալով անոնց սրտին խորը կարդալ։

—Ոտք ելի՛ր, ըսաւ երիտասարդը Ռէժինի, որ միշտ ծունկի վրայ եկած էր։ Մարդ չի կրնար դպչիլ քեզ։ Ես հոս եմ։

—Ձեզ պիտի տանի՞ն, Տէր իմ։ Օհ, այն ատեն ցուրտին տակ կ'պառկիմ որ շուտով մեռնիմ։

—Բայց ո՛չ։ Ոտք ելի՛ր։

—Տէ՛ր իմ, ա՛հ, Տէ՛ր իմ։

Եւ Ռէժին սկսաւ լալ, ճակատը Պառոնին ծունկերուն կրթնցուցած։

—Կ'ուրանա՞ս տակաւին, Պոլէսլավ տը Շրանտէն, պոռաց երէցը խստութեամբ։

—Ի՞նչը պիտի ուրանամ։ Թէ այս թշուառ արարածը, զոր չարչարեցիք ու վռնտեցիք, իբրև իր ազատարա՞րը կ'նկատէ զիս։ Թէ հոգւով մարմնով ինծ անձնուէ՞ր է, որովհետեւ առաջին անգամ ըլլալով ես անուշ խօսք մ'ուղղեցի անոր։ Կ'ուզէք որ սո՞րնք ուրանամ։ Ուրանա՞մ երախտագիտութիւնս ու սէրս այն միակ արարածին համար որ զիս տեսնելուն պէս չի փախիր։ Ես վայրենի մը ու ապերախտ մը պիտի ըլլայի եթէ տարբեր ձռածում ունենայի այս աղջկան նկատմամբ, որ այնքան ազնուութիւն ու քաղաքավարութիւն ցոյց տուաւ իմ մասիս։ Ես չխնդրեցի որ ինծ հետ ապրի։ Աւերակներու մէջ կեանք անցընելն հաճոյալի բան մը չէ արդէն։ Ես անոր երբեք ուրախութիւն մը, հաճոյք մը չեմ հայթայթած։ Մեր յարաբերութիւնք պարկեշտութեան սահմանին մէջ եղած են միշտ։ Ո՞վ կրնայ խառնուիլ եթէ անիկա նախապատիւ սեպած է իմ քովս սպասուհի մնալ, քան թէ ձենէ սպաննուելու վտանգին ենթարկել ինքզինքը։ Այո՛, չէ՛ք կրնար խառնուիլ ու չի կրնար խառնուիլ նոյն իսկ սա՛ գինովը, որ իր հարազատ զաւակը շահագործելու անխղճութիւնն ունեցած է։

Կոհագործը, Մարքէլի կողմէ քաջալերուելով, յուսահատ հօր դերը ձեռք առաւ։

—Օ՜հ, աղջի՜կս, աղջի՜կս, սիրեցեալ աղջիկս....։

—Պահանջէ՛, պահանջէ՛, կ'ըսէր միշտ պանդոկապետը։

—Եկո՛ւր, զաւա՛կս, շարունակեց գինովը, եկո՛ւր քու մեռնաւոր ծերունի հօրդ քով, որ երեսի վրայ ձգած է և իր վշտին մեղմացումը մէջ կ'փնտռէ։ Երկու դագաղ միայն պիտի շինեմ ես, Մին....։

Ու կոհագործն իր աղտոտ ձեռքն երկնցուց Ռէժինի, որ ետ քաշուեցաւ։

—Անօգուտ է, ըսաւ Պառոն տը Շրանտէն։ Անոր տեղն իմ քովս է, ինչպէս իմս՝ անոր քով։

—Եւ սակայն ե՛ս կ'պահանջեմ զայն քենէ, Պոլէսլավ տը Շրանտէն, ըսաւ քահանան, ձեռքը դնելով Ռէժինի գլխուն վրայ, որ տեղէն չը շարժեցաւ։

—Որպէս զի աւելի՞ դիւրաւ քօթէք զայն։ Հա՞։

—Կ'խոստանամ ձեզ որ այսուհետեւ մէկը պիտի չկրնայ չարիք մը հասցնել անոր։ Ես անձամբ պիտի տանիմ զայն իմ պաշտօնակիցներէս միոյն որպէս զի ուղիղ ճամբու մէջ դնէ։ Մի՛ արգիլէք անոր հոգւոյն փրկութեան գործը։

Նահանգապետն ալ վիճաբանութեան մասնակցիլ ուզելով հարցուց թէ Ռէժին չափահա՞ս էր։ Երէցն հաստատական պատասխան տուաւ աղջկան տարիքն հաշուելէ ետք։

—Ուրեմն թող ի՛նք որոշէ, այնպէս չէ՞, Պառոն տը Շրանտէն։

—Ես չեմ ստիպեր որ քովս կենայ, Ռէժի՛ն, իմացա՞ր երէցին առաջարկութիւնը։ Կ'ուզե՞ս անոր քով երթալ։

—Գթութի՛ւն, Տէր իմ, մրմնջեց Ռէժին, արցունքներով ողողուն իր գեղանի դէմքը ցոյց տալով։

—Ուրեմն ի՞մ քովս մնալ կ'ուզես։

—Գիտէք արդէն, Տէ՛ր իմ, ինչո՞ւ կ'չարչարէք զիս։

—Օ՛հ ուրեմն, ելի՛ր երթանք։

Երէցն անոնց ճամբան կտրեց։ Դէմքը կապարի գոյն առած էր և շրթունքները կ'դողային։ Ձեռքը դրաւ Պոլէսլավի ուսին վրայ և հետեւեալ խօսքերն արտասանեց հանդիսապէս։

—Որդեա՛կ իմ, քե՛զ ալ ես մկրտած եմ, քե՛զ ալ ես սովրեցուցած եմ թոթովել Աստուծոյ սուրբ անունը։ Իմ հարազատ զաւկիս պէս էիր, ու աւելին, տիրոջս զաւակն էիր։ Աստուծոյ առջև քո՛ւ ալ հոգւոյդ պատասխանատու եմ։ Չկրցար փարատել տարակոյսը. որ կ'ծանրանայ վրադ։ Ցաւակօրէն կ'կարդամ սրտիդ մէջ։ Մի խոնարհեցներ աչքերդ։ Ամէն բան գիտեմ ես։ Ասոր համար է որ առաջ երկրորդ անգամ ըլլալով կ'խնդրեմ ինծ վերադարձնել այս աղջիկը։ Վերադարձո՛ւր յանուն հօրդ, յանուն Ամենակարողին որ որբերուն հայրն է։ Այս խեղճ աղջիկը չի գիտեր ի՛նչ որ կ'ընէ։ Թո՛ղ զայն ու ճամբադ գնա՛ հանդարտ խղճով։

Ռէժին ոտք ելած և Պոլէսլավի զգեստները բռնած էր դողդողուն։

—Եկո՛ւր, ըսաւ երիտասարդն անոր ձեռքէն բռնելով։

Եւ ծերունի երէցը մէկդի հրելով քանի մը քայլ յառաջացաւ։

—Հօրդ արժանի զաւակն ես եղեր, պոռաց քահանան թեւերը բանալով։ Կ'անիծե՛մ զքեզ ու այս աղջիկը, ինչպէս անիծեցի հայրդ։ Դուն ալ անոր պէս պիտի ըլլաս։ Ամբողջ կեանքդ վշտի ու տառապանքի մէջ պիտի անցընես։ Գնա՛։ Ճամբայ տուէ՛ք այս մարդուն։ Ո՛վ որ ձեռքը վերցնէ, անիծեա՛լ ըլլայ։

—Եկո՛ւր, ըսաւ երիտասարդը Ռէժինի։ Թո՛ղ այդ ծերունին անէծքներ թափէ ուզածին չափ։ Իր արհեստն է ատ։

Ամբոխը ընդհանուր յուզման մը տպաւորութեան տակ և սնապաշտ երկիւղէ մը բռնուած, թողուց որ անարգել անցնին Պոլէսլավ ու Ռէժին։ Դրան առջև պաղ հով մը փչեց երեսնին։ Հրապարակին վրայ ընդհանուր լռութիւն մը կ'տիրէր։ Դուրսը կեցող գեղացիք հեռացած գացած էին, թերեւս լուր առնելով պանդոկին մէջ անցած դարձածներէն։ Ճամբան բաց էր չարաչուք զոյգին առջև, որ դէպ ի գետն իջաւ գլխիկոր։

ԺԲ.

Վերջալոյսի ոսկեգոյն ցոլքերը մարած էին Թանձր մշուշին մէջ։ Տերեւազերծ Թառուտաները ձիւնափառ վերարկու մը տակ հանգչած էին։

Սառեցնող ցուրտը բարերար ազդեցութիւն մ'ըրաւ Պոլէսլավի վրայ, որուն գրգռումն հետզհետէ կ'հանդարտէր։ Ռէժինն իր առջեւէն դղեակ ղրկած էր, որպէս զի կակուղ ձիւնին վրայէն առանձին քալելով իր մտածումներն ամփոփէ։ Աղէկ գիտէր թէ երէցին անէծքը ռամիկ կատակ մ'էր, խրտուիլակ մը որ շատ շատ պզտիկ տղաքներուն միայն սարսափ կրնար պատճառել, վրէժխնդրութիւն մը զոր հնարած էր իր հօրն ամէնէն անգութ թշնամին։ Եւ սակայն այդպիսի պատժոյ մը արժանի ըլլալուն մտածումը կ'գրգռէր, կ'կատղեցնէր զինք։ Իրօք արժանի՞ էր։ Ռէժինի մասին ըղձանք մը հազիւ թէ քանի մը վայրկեան գոյութիւն ունեցած էր իր սրտին մէջ։ Հիմակ որ վտանգը մօտենալիչ եղած էր իրեն, կրնար ամենայն դիւրութեամբ խուսափիլ անկէ։ Թերեւս երախտապարտ ըլլալու էր երէցին, որ անդունդը ցոյց տուած էր իրեն։

—Ա՛լ բաւական է, ըսաւ բարձրաձայն։ Ես տէր եմ ու նա՝ սպասուհի։ Անիծեալ ըլլամ եթէ....։

Անիծեա՞լ։ Արդէն չէ՞ր։

Ամէն պարագայի մէջ իր կացութիւնը փոխուած էր վերջին դէպքերէն ի վեր։ Այս խաչը, որ կուրծքին վրայ կ'փայլէր, ապացոյց մ'էր թէ կրնար յոյս ունենալ մարդկային արդարութեան վրայ, և դիմել բարձրագոյն իշխանութեան, առանց գործ ունենալու իր անձնական թշնամիներուն հետ։ Որովհետեւ իր նախնիքին դատաւորներն ուզած չէին պատժել հրձիգները, է՛հ ուրեմն, ինք իր ձեռքով պիտի վառէր կրակ մը, որ իրենց թագաւորներէն դուրս հանել պիտի տար չարագործները։

(Շար.) Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ
Կ. Պոլիս, Նº 23, Պապը Ալի Ճատտէսի